

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om samarbete mellan polisen, tullen och gränsbevakningsväsendet och till vissa lagar som har samband med den

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I propositionen föreslås det att en lag om samarbete mellan polisen, tullen och gränsbevakningsväsendet (nedan PTG-myndigheterna) stiftas. Enligt propositionen ska det föreskrivas i lag om de centrala frågor som det för närvarande finns bestämmelser om i statsrådets förordning om samarbete mellan polis-, tull- och gränsbevakningsmyndigheterna samt om andra frågor i anslutning till PTG-myndigheternas samarbete som kräver reglering på lagnivå.

Avsikten är att lagen ska ge en täckande bild av PTG-myndigheternas samarbete när det gäller brottsbekämpning, övervakning och internationellt samarbete. Den föreslagna lagstiftningen ska också utgöra en tydlig rättslig grund för PTG-myndigheternas samarbete.

Genom lagen görs inga ändringar i PTG-myndigheternas huvudsakliga ansvarsområden, utan syftet är att förbättra samarbetet mellan myndigheterna i synnerhet i fråga om brottsbekämpning och att öka myndigheternas möjligheter att i vissa situationer utföra brottsbekämpningsuppdrag som hör till en annan PTG-myndighet för den myndighetens räkning. Myndigheterna får inte nya befogenheter genom lagen, förutom i anslutning till spanings-, utrednings- och kriminalunderrättelsesamarbete som ingår i samarbetet. När en PTG-myndighet i andra fall utför uppdrag för en annan myndighets räkning inom denna

myndighets ansvarsområde gäller inte de utvidgade befogenheterna.

I propositionen föreslås det bestämmelser om nya centrala samarbetsformer såsom gemensamma kriminalunderrättelse- och brottsanalysfunktioner samt om på vilket sätt och med vilka befogenheter PTG-myndigheterna tillsammans kan bekämpa brott. Det finns ett behov att på lagnivå föreskriva om utbyte av information mellan PTG-myndigheterna, om registrering och behandling av informationen samt om vilken typ av gemensamma databaser PTG-myndigheterna kan ha. I propositionen ingår också förslag till bestämmelser om förfaranden vid s.k. kontrollerade leveranser.

I lagen föreskrivs också om samarbete som gäller personal, utrustning och lokaler samt ersättande av kostnaderna för PTG-samarbete.

Samtidigt upphävs överlappande bestämmelser i gränsbevakningslagen och lagen om behandling av personuppgifter vid gränsbevakningsväsendet. Dessutom samordnas ordalydelsen i lagarna med den föreslagna lagen. Det föreslås att bestämmelser om ett tillfälligt analysregister och om överföring av en brottsbekämpningsåtgärd tas in i tullagen innan det görs en totalreform av lagen.

Lagarna avses träda i kraft så snart som möjligt.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLL	2
ALLMÅN MOTIVERING	4
1 Inledning	4
Avsikten med PTG-samarbetet.....	5
PTG-samarbetets organisation.....	5
Förändringarna i omvärlden	5
Behov av bestämmelser på lagnivå	7
2 Nuläge	8
2.1 Lagstiftning	8
Den nuvarande författningsnivån	8
PTG-myndigheternas uppgifter	8
Samarbete inom en annan PTG-myndighets uppgiftsområde	9
Information och avtal om åtgärder inom PTG-myndigheternas gemensamma uppgiftsområde	10
Förfarande vid kontrollerade leveranser.....	10
PTG-kriminalunderrättelseenheterna och behandling av uppgifter vid dem.....	10
PTG-spanings- och utredningsgrupper.....	11
PTG-myndigheternas gemensamma övervakningsverksamhet och internationella samarbete.....	11
Tillfällig överlåtelse av utrustning, lokaler och personal till en annan PTG-myndighet.....	11
Ersättning för kostnader	11
PTG-myndigheternas rätt att ingå närmare inbördes avtal om samarbetet.....	12
2.2 Praxis	12
Samarbete inom en annan PTG-myndighets uppgiftsområde	12
Information och avtal om åtgärder inom PTG-myndigheternas gemensamma uppgiftsområde	13
Förfarande vid kontrollerade leveranser.....	13
PTG-myndigheterna har avtalat särskilt om planeringen och genomförandet av och informationen om förfarandet.....	13
PTG-spanings- och utredningsgrupper.....	14
PTG-myndigheternas gemensamma övervakningsverksamhet och internationella samarbete.....	15
Tillfällig överlåtelse av utrustning, lokaler och personal till en annan PTG-myndighet.....	15
Ersättning för kostnader	15
PTG-myndigheternas rätt att ingå närmare överenskommelser om samarbetet.....	16
2.3 Den internationella utvecklingen samt lagstiftningen i utlandet och i EU	16
2.4 Bedömning av nuläget.....	17
Information och avtal om åtgärder inom PTG-myndigheternas gemensamma uppgiftsområde	18
PTG-kriminalunderrättelseenheterna och behandling av uppgifter vid dem.....	18
PTG-spanings- och utredningsgrupper.....	19

	Ersättning för kostnader	19
3	Målsättning och de viktigaste förslagen	19
3.1	Mål	19
3.2	De viktigaste förslagen	20
4	Propositionens konsekvenser	21
4.1	Ekonomiska konsekvenser	21
4.2	Konsekvenser för myndigheterna	21
4.3	Samhälleliga konsekvenser	22
5	Beredningen av propositionen	22
5.1	Beredningsskeden och beredningsmaterial	22
5.2	Remissyttranden och hur de har beaktats	22
	DETALJMOTIVERING	23
1	Lagförslag	23
1.1	Lagen om samarbete mellan polisen, tullen och gränsbevakningsväsendet 23	
1.2	Gränsbevakningslagen	31
1.3	Lag om ändring av 19 § i lagen om behandling av personuppgifter vid gränsbevakningsväsendet	32
1.4	Lagen om ändring av tullagen	32
1.5	Lagen om ändring av 54 § i polislagen	34
2	Närmare bestämmelser och föreskrifter	35
3	Ikraftträdande	35
4	Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning	35
	LAGFÖRSLAG	36
1	Lag om samarbete mellan polisen, tullen och gränsbevakningsväsendet	36
2	Lag om ändring av gränsbevakningslagen	40
3	Lag om ändring av 19 § i lagen om behandling av personuppgifter vid gränsbe- vakningsväsendet	42
4	Lag om ändring av tullagen	43
5	Lag om ändring av 54 § i polislagen	44
	BILAGA	45
	PARALLELLTEXT	45
2	Lag om ändring av gränsbevakningslagen	45
3	Lag om ändring av 19 § i lagen om behandling av personuppgifter vid gränsbevakningsväsendet	48
4	Lag om ändring av tullagen	49
5	Lag om ändring av 54 § i polislagen	51

ALLMÄN MOTIVERING

1 Inledning

Samarbetet mellan de finländska polis-, tull- och gränsbevakningsmyndigheterna har en lång historia. Samarbetet har genom tiderna grundat sig på delvis överlappande uppdrag enligt författningar som gäller dessa myndigheter.

Den första författningen om egentligt PTG-samarbete var ett statsrådsbeslut från år 1927 (177/1927) som gällde samarbete mellan tull- och polismyndigheterna samt skyldigheten att ge varandra handräckning. Avsikten var att bekämpa smugglingsbrottsligheten och få fast smugglare och tullförsnillare.

År 1949 gavs förordningen angående samverkan mellan tull-, gränsbevaknings- och polismyndigheterna i tullbevakningsuppgifter (750/1949). Genom förordningen upphävdes beslutet från 1927. I förordningen preciseras myndigheternas inbördes uppgiftsfördelning och informationsutbyte. Myndigheterna intensifierade sitt samarbete också på annat sätt, i synnerhet inom bekämpningen av tullbrott. Förordningen var i kraft i nästan trettio år.

År 1978 gavs förordningen angående samarbete mellan polis-, tull- och gränsbevakningsmyndigheterna (1051/1978). Förordningen förpliktade PTG-myndigheterna att utföra bevakningsuppgifter i samråd med varandra eller för varandras räkning. Med stöd av förordningen gavs 1979 en generalplan för samarbetet mellan PTG-myndigheterna. Generalplanen förnyades 1991, och utgående från den utarbetades riksomfattande avtal mellan PTG-myndigheterna om hur samarbetet skulle ordnas. Samarbetsavtalen förnyades 1999-2001.

Den gällande förordningen om samarbete mellan polis-, tull- och gränsbevakningsmyndigheterna (257/2001) (nedan PTG-förordningen) utfärdades av statsrådet 2001. Syftet med förordningen är att främja samarbetet mellan PTG-myndigheterna så att de parallella uppgifter som myndigheterna har inom sina respektive verksamhetsområden och som hänför sig till samma mål utförs på ett ändamålsenligt, ekonomiskt och smidigt

sätt. Enligt 2 § i förordningen ska samarbetet särskilt gälla förebyggande, avslöjande och utredning av brott, övervakning av lagligheten vid import och export av varor, övervakning av lagligheten vid personers inresa och utresa samt vid utlänningars vistelse i landet, samt sådana gemensamma uppgifter som har samband med PTG-myndigheternas internationella samarbete. Förordningen innehåller också bestämmelser om bl.a. samarbetsorgan, samarbetsmetoder och fördelningen av kostnaderna för samarbetet. Bestämmelser om samarbete vid återupprättande av kontroller vid de inre gränserna ingår också i förordningen.

Gränsbevakningsväsendets tjänstemän fick redan 1919 rätt att anhålla personer samt att företa husrannsakan och göra beslag. Skyddskårerna samt tull- och polismyndigheterna skulle på begäran ge gränskommendanterna handräckning. Sjöbevakningsväsendet hade enligt lagen om ett sjöbevakningsväsen (151/1930) och förordningen angående sjöbevakningsväsendet (196/1930) från 1930 till uppgift att upprätthålla ordning och säkerhet på de områden vid rikets sjögräns som ombetrotts sjöbevakningsväsendet och även på Ladoga. Sjöbevakningsväsendet skulle bl.a. förhindra olovlig varutransport och olovligt överkridande av gränsen samt övervaka efterlevnaden av bestämmelserna om seglationen och tullbevakningen av fartyg, sköta tullklarering samt utöva polisbevakning inom sitt verksamhetsområde. Sjöbevakningsmännen hade i sina uppgifter i tillämpliga delar en tullmans och en polismans befogenheter. Sjöbevakningsväsendet utförde också utredning av tullbrott.

Enligt lagen om gränsbevakningsväsendet (5/1975) från 1975 omfattade gränsbevakningsväsendets uppgifter uppgifter med anknytning till upprätthållandet av allmän ordning och säkerhet i närheten av rikets gränser samt tullbevakningen på havsområdena och vid landgränsen och på de gränsövergångsställen där tullverket inte hade ordnat tillräcklig tullbevakning. Lagen om gränsbevakningsväsendet (320/1999) från år 1998 innehöll bestämmelser om både polis- och tulluppgifter.

Tullbrottens specialställning härstammar från den svenska tiden. Finland och Sverige tillämpade då gemensamma tullbestämmelser. Redan på 1500-talet försökte man effektivisera tullbrottsbekämpningen med hjälp av särskilda ridande vakter och genom beslagsarvoden som betalades till angivare. Tullbrottens särställning framgick också av att smuglings- och andra tullbrottsfall behandlades vid särskilda domstolar, t.ex. sjö-tull- och gränsetullrätterna.

Under den autonoma tiden hade Finland ett eget tullväsende, vars huvudsakliga uppgift var att sköta tullbevakningen och förhindra smuggling och tullförsvinnningar. Eftersom Finland och moderlandet hade olika tulltaxor fanns det en tullgräns mellan Ryssland och det autonoma Finland, som också bevakades.

Ett särskilt tullåklagarsystem var i kraft länge efter att Finland blivit självständigt. Systemet slopades år 1972 på grund av de problem som uppkommit.

Tullbevakning på havsområdet hörde till tullväsendets centrala uppgifter fram till år 1930 då uppgiften överfördes på det nyinrättade sjöbevakningsväsendet. Efter det koncentrerades tullens båtverksamhet på bevakning av kustområdena.

Avsikten med PTG-samarbetet

Syftet med lagstiftningen om polis-, tull- och gränsbevakningsmyndigheterna i Finland är att främja samarbetet mellan polisen, tullverket och gränsbevakningsväsendet så att de parallella uppgifter som myndigheterna har inom sina respektive behörighetsområden och som hänför sig till samma mål utförs på ett ändamålsenligt, ekonomiskt och smidigt sätt.

Samarbetet gäller särskilt förebyggande, avslöjande och utredning av brott, övervakning av lagligheten vid import och export av varor, övervakning av lagligheten vid persons inresa och utresa samt vid utlänningars vistelse i landet samt sådana gemensamma uppgifter som har samband med PTG-myndigheternas internationella samarbete. Det centrala målet med PTG-samarbetet är att bekämpa allvarlig gränsöverskridande brottslighet.

PTG-samarbetets organisation

PTG-samarbetet är organiserat på tre nivåer i PTG-förordningen. På riksnivå verkar en riksomfattande PTG-ledningsgrupp som består av polisöverdirektören, generaldirektören för tullstyrelsen och chefen för gränsbevakningsväsendet samt övriga medlemmar som utses av dem. Ledningsgruppen beslutar om verksamhetslinjerna. På regional nivå finns regionala ledningsgrupper, PTG-distrikt. Medlemmar i de regionala ledningsgrupperna är länspolisdirektören, chefen för tulldistriktet, kommandören för sjöbevakningssektionen eller kommandören för gränsbevakningssektionen samt övriga medlemmar som de förordnar eller kallar till medlemmar. I de regionala ledningsgrupperna utarbetas regionala planer. På lokal nivå finns PTG-samarbetsgrupper som genomför planerna.

Inrättandet av gemensamma kriminalunderrättelseenheter för PTG-myndigheterna inleddes 2004 genom samarbetsavtal mellan PTG-myndigheterna och PTG-myndigheternas egna administrativa föreskrifter. Den riksomfattande PTG-kriminalunderrättelsecentralen finns i Vanda i anslutning till centralkriminalpolisen. Regionala PTG-kriminalunderrättelsegrupper finns i samtliga län. Dessutom finns det för närvarande tre lokala PTG-kriminalunderrättelsegrupper. I PTG-kriminalunderrättelseenheterna finns representanter för alla PTG-myndigheter. PTG-kriminalunderrättelsefunktionerna producerar aktuell analyserad kriminalunderrättelseinformation som stöd för bekämpningen av identifierad allvarlig brottslighet och den gemensamma brottsutredningen i samband med den samt i syfte att skapa en gemensam lägesbild över den allvarliga brottsligheten.

Förändringarna i omvärlden

Den allt intensivare västeuropeiska integrationsutvecklingen, sovjetssystemets sammanbrott vid decennieskiftet 1980-1990 och den kraftiga internationaliseringen av omvärlden som följde medförde att utvecklandet av PTG-samarbetet fick en ytterst viktig ställning i synnerhet med avseende på polisverk-

samheten. I och med att den fria rörligheten för människor, kapital och tjänster har underlättats och utvidgats till att gälla större områden och fler aktörer har en ny slags omvärld skapats för internationell och organiserad brottslighet. Det har också medfört nya och allt mera krävande utmaningar för det nationella samarbetet och informationsutbytet mellan de olika myndigheter som övervakar att lagstiftningen iakttas. Utmaningarna inom brottsbekämpningen ökade ytterligare då Finland anslöt sig till Europeiska unionen och efter det till Schengenområdet, vilket gjorde att Finlands östgräns blev yttre gräns för EU och Schengenområdet. Det centrala målet för brottsbekämpningen - att förhindra spridningen av internationell, allvarlig och organiserad brottslighet - förutsatte att de olika myndigheternas brottsbekämpningsåtgärder samordnades effektivare och inriktades utgående från den aktuella lägesbilden. Detta kunde uppnås genom utvecklande av kriminalunderrättelsesamarbetet och ytterligare effektivisering av informationsutbytet mellan myndigheterna.

Myndigheternas internationella och inbördes nationella samarbetsarrangemang inom PTG-samarbetet utgjorde en fruktbar grund för att skapa fungerande metoder för uppföljningen och bekämpningen av gränsöverskridande brottslighet. Det praktiska kriminalunderrättelsesamarbetet fick en riksomfattande kriminalunderrättelsestruktur som stöd från ingången av 2004 då PTG-myndigheternas gemensamma PTG-kriminalunderrättelsecentral och de regionala PTG-kriminalunderrättelsegrupperna inledde sin verksamhet. Den riksomfattande PTG-kriminalunderrättelseorganisationen sammanställer och analyserar den kriminalunderrättelseinformation som PTG-myndigheterna inhämtat för hela brottsbekämpningens behov både på regional och riksomfattande nivå.

Den ekonomiska globaliseringen medför att funktioner utlokaliseras till olika stater beroende på var funktionen kan genomföras effektivast. Detta ökar gods-, person- och penningtrafiken och antalet utländska företag i Finland. Avsikten med utlokalisering av funktioner kan också vara att kringgå bestämmelser i den nationella lagstiftningen el-

ler ett arrangemang som hänför sig till penningtvätt av vinning av brott. Däremot kommer den tekniska innovationen och produktutvecklingen troligen att stanna i Finland, varför det blir allt viktigare att skydda immateriellt kapital.

Affärsverksamheten och gränstrafiken mellan Finland och Ryssland fortsätter att vara livlig. Den ökande person-, gods- och penningtrafiken är förknippad med en ökad risk för brottslighet. Den dubbelfakturerings som hänför sig till sådan storskalig affärsverksamhet i handeln mellan Finland och Ryssland som delvis hemlighålls för myndigheterna är ett påtagligt uttryck för den ekonomiska gråzonen. Då det ekonomiska samarbetet, handeln och turismutbytet med Ryssland ökar krävs flexibla gränsformaliteter och samtidigt en förmåga att effektivare bekämpa brottsligheten vid gränsen och att utbyta information som hänför sig till säkerhetsläget både nationellt och internationellt. Estniska och ryska kriminella grupper har fungerande internationella samarbetsnätverk både inom EU och på annat håll i världen. Nya hotbilder utformas också hela tiden i och med att trafiken till Kina och Indien ökar.

Brottslighet som eftersträvar särskilt stor ekonomisk nytta, såsom narkotikabrottslighet, smuggling av högt beskattade varor, människosmuggling, barn- och kvinnohandel, koppleri, penningtvätt och varumärkesförfalskade varor, är väldigt organiserad. Organisationerna inom organiserad brottslighet eftersträvar allt större vinster från ekonomisk brottslighet och kringgående av bestämmelser som föranleder kostnader i arbetslivet. Andra problematiska fenomen är utnyttjande av utrikeshandel och internationella investeringsarrangemang i olaglig verksamhet, anställning av olaglig arbetskraft, smuggling av stulna fordon och spridning av förfalskade pengar. För att dölja vinning av brott behövs också ett omfattande, tillförlitligt system för penningtvätt. Vinning av brott överförs i stor omfattning till utlandet.

Olika typer av brottslighet hänger allt tydligare ihop, och samma grupper av gärningsmän verkar inom olika brottssektorer. Detta understryker betydelsen av PTG-myndigheternas samarbete inom brottsbekämpningen.

Avskaffandet av gränskontrollerna vid de inre gränserna har underlättat gränsöverskridande brottslighet och gjort det lättare för tredjeländers medborgare som olagligt vistas i någon annan EU-medlemsstat att resa in i landet. De baltiska ländernas anslutning till Schengenområdet kommer att öka denna utveckling. Detta har krävt en intensifiering av samarbetet mellan myndigheter med ansvar för den interna säkerheten och tillräckliga befogenheter bl.a. inom övervakningen av utlänningar och sam användningen av informationssystem samt ökad övervakning av utlänningar åtminstone i de största städerna och i närheten av gränsovergångsställen vid den inre gränsen.

Då den organiserade brottsligheten ökar är det sannolikt att allt fler och allt allvarigare hot kommer att riktas mot vittnen och myndigheter. Också disciplinen inom grupperna intensifieras. Det är risk för att det blir svårare att utreda brotten och att vittnen utsätter sig för allvarliga risker genom att fullgöra sin medborgerliga plikt. I synnerhet metoderna inom den organiserade brottsligheten i Estland och Ryssland är hårdare än inom den internationella brottslighet som hittills funnits i Finland.

Behov av bestämmelser på lagnivå

Bestämmelser om PTG-samarbetet finns för närvarande på förordningsnivå. Författningsnivån har inte stött utvecklandet av PTG-samarbetet i tillräckligt hög grad. I de speciallagar som gäller PTG-myndigheterna finns det visserligen bestämmelser om samarbete och handräckning, men de bildar en splittrad helhet och de innehåller inga bestämmelser om samarbete som gäller alla tre PTG-myndigheterna. Exempelvis har varje PTG-myndighet en egen lagstiftning om behandlingen av personuppgifter. Det finns över huvud taget inga bestämmelser om vissa samarbetsformer, t.ex. gemensamma spanings- och utredningsgrupper.

I sitt svar (RSv 269/1998 rd) på regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om gränsbevakningsväsendet (RP 42/1998 rd) förutsatte riksdagen att regeringen utreder behovet av en ny särskild författning om samverkan mellan polis-, tull- och

gränsbevakningsmyndigheterna med hänsyn till bl.a. dessa myndigheters lagstadgade och sektorspecifika uppgifter, samarbetet inom ramen för den gällande lagstiftningen och de praktiska behoven av samarbete.

Den utredare som tillsattes av inrikesministeriet ansåg i sin rapport om polisens ledningssystem och interna laglighetskontroll (Poliisin johtamisjärjestelmä ja sisäinen laillisuusvalvonta, inrikesministeriets publikationer 48/2004 17.11.2004) att det är motiverat att föreskriva om PTG-samarbetet i lag. Utredaren ansåg att PTG-samarbete kan vara ett mycket effektivt verksamhets sätt förutsatt att det regleras av tillräckliga och tydliga normer.

Statens revisionsverk har utfört granskning (nr 20036) av polis-, tull- och gränsbevakningsmyndigheternas samarbete, utgående från verkets granskningsplan. Utgående från granskningen färdigställde revisionsverket en granskningsberättelse (145/2007) i ärendet den 31 maj 2007. För att reglera PTG-myndigheternas samarbete behövs det enligt granskningsberättelsen bestämmelser på lagnivå i vilka det läggs särskild vikt vid bekämpningen av allvarlig och internationell brottslighet. Också PTG-myndigheternas kriminalunderrättelse- och brottsanalysverksamhet samt omfattningen av den därtill anknutna behandlingen av registeruppgifter saknar en tillräcklig grundval i lagstiftningen.

Riksdagens lagutskott har lämnat ett förslag till uttalande (LaUB 4/2003) om s.k. kontrollerade leveranser i samband med behandlingen av regeringens proposition med förslag till godkännande av konventionen om ömsesidig rättslig hjälp i brottmål mellan Europeiska unionens medlemsstater och av återtagandet av ett förbehåll till den europeiska konventionen om inbördes rättshjälp i brottmål samt till lagar som har samband med dem (MLA-konventionen, FördrS 87/2005). Lagutskottet konstaterar att rättshjälpkonventionen innehåller bestämmelser om särskilda utredningsmetoder, bl.a. kontrollerade leveranser. I Finlands nationella lagstiftning finns för närvarande inga bestämmelser om kontrollerade leveranser. De tilläts med stöd av den syn som lagutskottet förde fram i samband med beredningen av lagen om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden

(4/1994), nämligen att kontrollerad leverans är en form av sådan annan rättshjälp och sådant annat samarbete för behandling av straffrättsliga ärenden som avses i 1 § 2 mom. 6 punkten (LaUB 25/1993 rd, s. 1). Utskottet ansåg dock att bestämmelser om kontrollerade leveranser bör beredas och överlämnas till riksdagen.

2 Nuläge

2.1 Lagstiftning

Den nuvarande författningsnivån

PTG-myndigheternas uppgifter och primära ansvarsområden samt gällande befogenheter grundar sig på respektive förvaltningsområdes egen lagstiftning. Bestämmelserna om förundersökning och tvångsmedel är enhetliga.

Bestämmelser om PTG-samarbetet finns i den PTG-förordning som trädde i kraft 2001. Förordningen utfärdades med stöd av polislagen (493/1995) och den då gällande gränsbevakningslagen samt lagen om tullverket (228/1991). Syftet med förordningen är att främja samarbetet mellan PTG-myndigheterna så att de parallella uppgifter som myndigheterna har inom sina respektive behörighetsområden och som hänför sig till samma mål utförs på ett ändamålsenligt, ekonomiskt och smidigt sätt.

Med avseende på PTG-samarbetet har också samarbetsavtalen en central ställning. I dem har PTG-myndigheterna avtalat om samordning av uppgifter, samarbete mellan PTG-myndigheterna och praktiska arrangemang gällande handräckning. I PTG-myndigheternas föreskrifter inom respektive förvaltningsområde följs viktiga verksamhetslinjer som styr samarbetet och som definieras i PTG-förordningen och i beslut av den riksomfattande PTG-ledningsgruppen.

Bestämmelser som gäller samarbetet finns också i internationella avtal, t.ex. i EU:s konvention om ömsesidigt bistånd och samarbete mellan tullförvaltningar (Neapel II, FördrS 147/2004), konventionen om ömsesidig rättslig hjälp i brottmål mellan Europeiska unionens medlemsstater (MLA-konventionen), rådets rambeslut om gemensamma utred-

ningsgrupper (EGT 2002/L 162), FN:s konvention mot olaglig hantering av narkotika och psykotropa ämnen (FördrS 44/1994), bestämmelserna om polissamarbete i Schengenkonventionen (1548/2001) samt Haagprogrammet (EUT 2005/C 53) som antagits för att effektivisera bekämpningen av internationell organiserad brottslighet. Också Prüm-fördragets (277/2007) mål är att effektivisera EU-medlemsstaternas myndigheters ömsesidiga utbyte av uppgifter. Internationella organ som Europol, Interpol och Eurojust har också inrättats för att fördjupa det internationella myndighetssamarbetet och förbättra informationsutbytet inom brottsbekämpningen.

PTG-myndigheternas uppgifter

Enligt 1 § i polislagen är det polisens uppgift att trygga rätts- och samhällsordningen, upprätthålla allmän ordning och säkerhet samt att förebygga brott, reda ut brott och sörja för att brott blir föremål för åtalsprövning. Polisen ska även utföra andra uppgifter som enligt särskilda bestämmelser åligger polisen samt inom ramen för sina uppgifter lämna var och en den hjälp han eller hon behöver. Polisen är alltså en allmän myndighet i sådana frågor som avses i 1 § 1 mom. i polislagen. Polisen är alltid behörig även i sådana uppgifter där tullverket eller gränsbevakningsväsendet har parallell behörighet med polisen.

Enligt 2 § i lagen om tullverket svarar tullverket för tullövervakningen i fråga om varor som importeras och exporteras och i fråga om utlandstrafiken samt för övriga tullåtgärder. Tullverket svarar också för t.ex. tull- och accisbeskattningen och bilbeskattningen enligt vad som föreskrivs särskilt. Flera olika lagar innehåller bestämmelser om tullens tillsynsuppgifter i samband med införsel av olika slags varor eller transitering. Tullmyndigheten har behörighet att utföra en brottsutredning om det är fråga om ett sådant tullbrott som avses i tullagen. Begreppet tullbrott definieras i 3 § 1 mom. 5 punkten i tullagen (1466/1994). Enligt definitionen är tullbrott brott som innebär överträdelse av bestämmelserna i tullagen eller någon annan lag vars iakttagande tullverket ska övervaka eller som tullverket ska verkställa, eller över-

trädelse av bestämmelser och föreskrifter som utfärdats med stöd av dessa, samt i 46 kap. i strafflagen avsett olaga befattningstagande med infört gods, sådant häleri som avses i 32 kap. 1 § 2 mom. i strafflagen samt även annan sådan överträdelse av stadganden i vilken ingår import eller export av egendom (20.5.1996/331).

Enligt nuvarande bestämmelser är tullmannens behörighet att ens då det är fråga om handräckning delta i bekämpning av andra brott än tullbrott oklar i sådana fall där handräckningen förutsätter utövande av tvångsmedelsbefogenheter eller andra befogenheter. I sådana fall där bevis endast kan skaffas genom bevisprovokation eller täckoperation kan tullen bli tvungen att överföra fallet till polisen, eftersom tullen inte enligt gällande bestämmelser har möjlighet att använda sådana metoder.

I 42-50 § i tullagen finns specialbestämmelser om utredning av tullbrott. Enligt 43 § ska det vid utredning av tullbrottmål utöver särskilda bestämmelser om förundersökning och tvångsmedel iaktas bestämmelserna i tullagen. Enligt samma paragraf har en tullman som utreder tullbrott samma befogenheter som en polisman vid en förundersökning.

Tullagen innehåller också bestämmelser om flera administrativa befogenheter att vidta en tullåtgärd. Ett villkor för utövande av vissa befogenheter vid tullbrottsbekämpning är att det finns grundad anledning att misstänka att ett tullbrott kommer att ske. De administrativa befogenheter som avses i tullagen kan enligt gällande lagstiftning i regel inte utövas vid bekämpning av andra brott än tullbrott.

Enligt 19 § i tullagen har tullverket rätt att erhålla handräckning av en annan myndighet för att utföra åligganden som hör till tullverket.

Enligt 3 § i gränsbevakningslagen (578/2005) är målet för gränsbevakningsväsendets verksamhet att upprätthålla gränssäkerheten. Gränsbevakningsväsendet utför i samarbete med andra myndigheter tillsynsuppgifter om vilka det föreskrivs särskilt och vidtar åtgärder för förebyggande och utredning av brott och väckande av åtal. Enligt 4 § i gränsbevakningslagen verkar gränsbevakningsväsendet där det är motiverat för upp-

rätthållande av gränsordningen eller gränssäkerheten eller utförande av sådana uppgifter med anknytning till det militära försvaret som ankommer på gränsbevakningsväsendet, samt på havsområdet och inom den ekonomiska zon som avses i lagen om Finlands ekonomiska zon (1058/2004). Gränsbevakningsväsendet verkar på andra platser endast när det är nödvändigt för att det skall kunna slutföra en lagstadgad uppgift eller lämna handräckning.

Samarbete inom en annan PTG-myndighets uppgiftsområde

I den gällande lagstiftningen finns bestämmelser om att ge och få handräckning i polislagen, tullagen och gränsbevakningslagen.

Enligt 40 § i polislagen ska polisen på begäran lämna andra myndigheter handräckning om så bestäms särskilt. Polisen ska även lämna andra myndigheter handräckning för fullgörandet av en lagstadgad tillsynsskyldighet. Enligt 41 § ska en myndighet lämna polisen sådan handräckning som behövs för ett polisuppdrag och som myndigheten är behörig att lämna. Enligt 54 § ska det genom förordning av statsrådet föreskrivas om samarbetet mellan polisen, tullverket och gränsbevakningsväsendet och om förfarandet vid handräckning.

Enligt gränsbevakningslagen utför gränsbevakningsväsendet polisuppgifter, tulluppgifter och efterspanings- och räddningsuppgifter och deltar i det militära försvaret. Gränsbevakningsväsendet deltar på polisens begäran i avvärjning av brott som är avsedda att begås i terroristiskt syfte och i hanteringen av särskilda situationer som påverkar den inre säkerheten. Enligt 20 § i gränsbevakningslagen ser gränsbevakningsväsendet till att allmän ordning och säkerhet upprätthålls vid gränsovergångsställena när polisen är förhindrad att göra det. I 77 och 78 § i gränsbevakningslagen finns bestämmelser om handräckning som ges av och till gränsbevakningsväsendet. I 84 § 1 mom. 4 punkten bemyndigas statsrådet att utfärda förordning om samordningen av polisens, tullverkets och gränsbevakningsväsendets uppgifter, om

ömsesidigt samarbete mellan dessa myndigheter och om förfarandet vid handräckning.

Information och avtal om åtgärder inom PTG-myndigheternas gemensamma uppgiftsområde

Enligt 48 § i gränsbevakningslagen ska gränsbevakningsväsendet underrätta övriga förundersökningsmyndigheter om ett misstänkt brott som det fått kännedom om och om åtgärder som gränsbevakningsväsendet inlett för förebyggande och utredning av brottet samt för väckande av åtal. Inrikesministeriet har med stöd av bestämmelsen utfärdat förordning 657/2005 om gränsbevakningsväsendets skyldighet att anmäla misstänkta brott som det fått kännedom om och om brottsbekämpningsåtgärder som det inlett. Förordningen innehåller detaljerade bestämmelser om gränsbevakningsväsendets anmälan till polisen och tullen om misstänkta brott som det fått kännedom om och om åtgärder som inletts för bekämpning av brott.

Enligt 44 § ska gränsbevakningsväsendet, såvida inte något annat följer av bestämmelserna om arbetsfördelningen mellan gränsbevakningsväsendet, polisen och tullen, överföra förundersökningen av tullbrott enligt tullagen till tullen och förundersökningen av andra brott till polisen, ifall arten och omfattningen av ärendet eller de nödvändiga förundersökningsåtgärderna förutsätter det eller ifall förundersökningsmyndigheten i fråga kräver det. Gränsbevakningsväsendet ska trygga förundersökningen av det ärende som överförs till dess att överföringen har gjorts.

Lagstiftningen om tullen och polisen innehåller inte helt och hållet motsvarande bestämmelser om anmälan av misstänkta brott och överföring av förundersökningen till en annan PTG-myndighet. Enligt 7 § i tullförordningen (1543/1994) utförs förundersökning av tullbrottmål av tull-, polis- eller gränsbevakningsmyndighet i enlighet med vilken myndighet som fått vetskap om brottet, såvida nämnda myndigheter inte kommer överens om annat.

Förfarande vid kontrollerade leveranser

På lagnivå finns det inte heller några uttryckliga bestämmelser som styr förfarandet vid kontrollerade leveranser som hänför sig till olaglig transport över riksgränsen. Kontrollerade leveranser är ett taktiskt förfaringsätt med målet att avslöja olagliga transporter över rikets gränser.

Däremot ingår bestämmelser om befogenheter att genomföra kontrollerade leveranser i lagen om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden och i internationella avtal som Finland har förbundit sig att tillämpa och därför tillämpas parallellt. Sådana för Finland bindande avtal som särskilt nämner kontrollerade leveranser är t.ex. EU-konventionen om ömsesidigt bistånd och samarbete mellan tullförvaltningar, konventionen om ömsesidig rättslig hjälp i brottmål mellan Europeiska unionens medlemsstater, rambeslutet om gemensamma utredningsgrupper, FN:s konvention mot olaglig hantering av narkotika och psykotropa ämnen, Schengenkonventionen, Haagprogrammet och Prümfördraget.

PTG-kriminalunderrättelseenheter och behandling av uppgifter vid dem

Det finns inga bestämmelser om inrättandet av PTG-kriminalunderrättelseenheter i någon lag eller förordning. PTG-myndigheterna har börjat inrätta gemensamma kriminalunderrättelseenheter genom att ingå samarbetsavtal. Bland annat i programmet för den inre säkerheten (statsrådets principbeslut 23.9.2004) förutsätts det att gemensamma kriminalunderrättelse- och brottsanalyscentraler för PTG-myndigheterna inrättas.

Bestämmelser om PTG-myndigheternas utbyte av uppgifter som gäller brottsbekämpning finns i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet (761/2003), lagen om behandling av personuppgifter vid gränsbevakningsväsendet (579/2005) och tullagen.

Enligt de nämnda lagarna kan polisen, tullen och gränsbevakningsväsendet sinsemellan överföra uppgifter som gäller förhindrande och utredande av brott. PTG-myndigheterna kan också överlåta uppgifter

som gäller förhindrande och utredande av brott till varandra genom att spara uppgifterna i varandras register via en direkt anslutning.

Enligt 4 § i PTG-förordningen kan samarbetet bedrivas bl.a. genom utveckling av erhållandet av sådan information som är nödvändig för utförande av de uppgifter som hör till varje myndighet samt utvecklande av den gemensamma användningen av myndigheternas register och blanketter samt kompatibiliteten mellan datasystemen. Enligt 2 § 1 mom. i förordningen avtalar samarbetsmyndigheterna om samarbetsuppgifter inom gränserna för sina befogenheter enligt lag, gör upp samarbetsplaner och utfärdar gemensamma anvisningar.

PTG-spanings- och utredningsgrupper

PTG-myndigheternas uppgifter och primära ansvarsområden samt gällande befogenheter grundar sig på respektive förvaltningsområdes egen lagstiftning. Bestämmelserna om förundersökning och tvångsmedel är enhetliga. Det finns dock inte några särskilda bestämmelser om PTG-myndigheternas gemensamma spaningar och utredningar och gemensamma åtgärder i anslutning till dem.

Enligt 2 § i PTG-förordningen har PTG-myndigheterna möjlighet att inom gränserna för sina befogenheter enligt lag avtala om samarbetsuppgifter i synnerhet när det gäller förebyggande, avslöjande och utredning av brott.

PTG-myndigheternas gemensamma övervakningsverksamhet och internationella samarbete

PTG-förordningen innehåller bestämmelser om PTG-myndigheternas samarbete inom övervakningen, deras internationella samarbete och samarbetsmetoder. Förordningen innehåller också bestämmelser om bl.a. sampatrullering under övervakningsverksamheten och anlitan av gemensamma representanter för deltagandet i PTG-myndigheternas internationella samarbete. Dessutom ingår detaljerade överenskommelser gällande PTG-myndigheternas gemensamma över-

vakningsverksamhet och internationella samarbete i avtalen mellan myndigheterna.

Tillfällig överlåtelse av utrustning, lokaler och personal till en annan PTG-myndighet

Enligt 4 § i PTG-förordningen kan samarbetet bedrivas bl.a. genom gemensamt deltagande i beredning som gäller anskaffning av lokaler, redskap och anordningar för övervakning samt inventarier och utrustning. I enlighet med den gällande lagstiftningen har var och en av PTG-myndigheterna iakttagit den allmänna lagstiftning som hänför sig till upphandling.

I den gällande lagstiftningen används i allmänhet begreppet handräckning för samarbete som innebär användning av personal, redskap eller lokaler.

Ersättning för kostnader

I 4 § 1 mom. i lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992) föreskrivs att tjänster som tillhandahållits en annan myndighet ska vara avgiftsbelagda, om det inte finns grundad anledning för avgiftsfrihet. Om det i någon annan lag eller med stöd av ett bemyndigande i någon annan lag utfärdas bestämmelser som avviker från lagen om grunderna för avgifter till staten, ska de tillämpas i stället. Enligt 5 § i statsrådets förordning om samarbete mellan polis-, tull- och gränsbevakningsmyndigheterna ansvarar varje samarbetsmyndighet för de kostnader som föranleds av en samarbetsuppgift i de fall då den uppgift som utförs i samarbete också hör till den i samarbetet deltagande myndighetens egna uppgifter.

Om en polis-, tull- eller gränsbevakningsmyndighet ger någon PTG-myndighet handräckning i någon annan uppgift än en sådan som avses i förordningen, kan för handräckningen tas ut ersättning för de kostnader som den orsakar, förutsatt att handräckningen ges under en lång tid och att handräckningen orsakar den givande myndigheten betydande särskilda kostnader. Exempelvis prestationer till samarbetsmyndigheterna för utförande eller utvecklande av polisens uppgifter är sådana avgiftsfria offentligrättsliga prestationer som avses i 2 § 1 mom. i inrikesministeriets

förordning om polisens avgiftsbelagda prestationer (1254/2004), som givits med stöd av 8 § i lagen om grunderna för avgifter till staten. Enligt 5 § 1 mom. i förordningen är bl.a. handräckning till myndigheter utanför polisförvaltningen offentligrättsliga prestationer till självkostnadsvärde.

PTG-myndigheternas rätt att ingå närmare inbördes avtal om samarbetet

PTG-myndigheternas rätt att ingå inbördes avtal om samarbete grundar sig på 2 § i den gällande PTG-förordningen. Enligt paragrafen avtalar samsamarbetsmyndigheterna om samsamarbetsuppgifter inom gränserna för sina befogenheter enligt lag, gör upp samsamarbetsplaner och utfärdar gemensamma anvisningar.

2.2 Praxis

PTG-myndigheternas centrala samsamarbetsformer är t.ex. gemensam kriminalunderrättelse- och brottsanalysverksamhet, ömsesidigt utbyte av uppgifter bl.a. med hjälp av gemensamma register, utvecklande av gemensamma informations- och övervakningssystem, skapande av en gemensam lägesbild över hot mot säkerheten som orsakas genom brottslighet samt över förändringar i omvärlden, gemensamt förfarande för bekämpning av identifierad allvarlig brottslighet, gemensamma verksamhetsplaner, ömsesidig handräckning, utbildningssamarbete, PTG-kontaktpersoner och utbyte av tjänstemän.

Till samsamarbetsformerna hör också t.ex. användning av gemensamma representanter i PTG-myndigheternas internationella samarbete, arbetsgrupperna för gränstrafikfrågor och för övervakning av iakttagandet av bestämmelser som hör till myndigheternas ansvarsområde, assistans i förundersökningar som utförs av den samsamarbetspartner som i första hand ansvarar för förundersökningen, beredskap för deltagande i utredningen av storolyckor, gemensam personalutbildning, samordnande av informationsverksamheten, utvecklande av informationsinhämtningen, utvecklande av enhetliga blanketter och kompatibla datasystem, gemensam beredning vid anskaffning av lokaler, materiel, appara-

tur och utrustning samt samordnande av planeringen av PTG-myndigheternas verksamhet och ekonomi.

Riksdagen och statsrådet har i olika sammanhang betonat myndighetssamarbetets betydelse inom brottsbekämpningsarbetet, och samarbete förutsätts i flera nationella program som gäller brottsbekämpning. År 2004 antogs ett program för den inre säkerheten som hade beretts utgående från regeringsprogrammet. De åtgärder som enligt programmet förutsätter samarbete är bl.a. inrättandet av PTG-myndigheternas gemensamma kriminalunderrättelse- och brottsanalyscentraler, åtgärder för att den finländska PTG-samarbetsmodellen ska tas i bruk i de baltiska länderna, Ryssland och de nordiska länderna, effektivisering av bekämpningen av gränsöverskridande brottslighet genom intensivare PTG-samarbete samt effektivisering av utnyttjandet av gränsbevakningsväsendets och tullens specialkompetens och specialutrustning och deras beredskap i polisledda operationer i anslutning till bekämpningen av terrorism och andra exceptionella situationer. Likaså krävs effektivare PTG-samarbete för att bekämpa narkotikabrottslighet i statsrådets principbeslut om ett åtgärdsprogram för narkotikapolitiken av den 5 februari 2004.

Samarbete inom en annan PTG-myndighets uppgiftsområde

På det sätt som bestäms i de lagar som gäller PTG-myndigheterna utför polisen, tull och gränsbevakningsväsendet varandras uppgifter under ledning av den PTG-myndighet som är ansvarig eller i brådskande situationer även på eget initiativ. Till exempel utför polisen gränskontroller på internationella gränsövergångsställen inom flygtrafiken i enlighet med statsrådets förordning om gränsövergångsställen och fördelningen av gränskontrolluppgifter vid dem (901/2006) på sådana flygplatser där gränsbevakningsväsendet inte har konstant bemanning. Gränsbevakningsväsendet sköter i sin tur tullens övervakningsuppgifter vid små gränsövergångsställen där tull inte har konstant bemanning. På motsvarande sätt sköter tullverket gränskontroller av frakt- och

fiskefartyg i havshamnar och på mindre internationella flygplatser.

Information och avtal om åtgärder inom PTG-myndigheternas gemensamma uppgiftsområde

Gränsbevakningsväsendet har i enlighet med gränsbevakningslagen, som trädde i kraft den 1 september 2005, på det sätt som närmare föreskrivs i inrikesministeriets förordning underrättat polisen och tullen om ett misstänkt brott som det fått kännedom om och om åtgärder som gränsbevakningsväsendet inlett för förebyggande och utredning av brottet samt för väckande av åtal. Anmälan av mindre betydande fall har gjorts med hjälp av ett gemensamt register, medan övriga fall har meddelats genom en särskild anmälan.

Gränsbevakningsväsendet kan överföra ansvaret för undersökningen av ett brott på tullen eller polisen ifall arten eller omfattningen av ärendet eller de nödvändiga förundersökningsåtgärderna förutsätter det, men i praktiken har detta nästan aldrig skett.

Det finns ingen motsvarande lagstiftning som förpliktar tullen, men i praktiken har tullen ändå anmält i synnerhet allvarigare brott som den börjat undersöka. PTG-myndigheterna har avtalat om åtgärder i samband med utredningen, även om det inte finns lagstiftning i frågan som förpliktar tullen.

Dessutom stöder PTG-myndigheternas gemensamma informationssystem och förfrågningssystemen i anslutning till de andra PTG-myndigheternas informationssystem förmedlingen av information om brottsundersökningar som inlets till de andra PTG-myndigheterna.

Förfarande vid kontrollerade leveranser

PTG-myndigheterna har genom inbördes avtal kommit överens om förfarandet vid kontrollerade leveranser i anslutning till olaglig transport över riksgränsen.

Enligt avtalen ligger ansvaret för beslut som hänför sig till förfarandet inom polisen hos centralkriminalpolisen, inom gränsbevakningsväsendet hos staben för gränsbevakningsväsendet och vid tullverket hos Tullsty-

relsen. Beslut om användning av förfarandet inom centralkriminalpolisen fattas av chefen för undersökningsområdet eller chefen för kriminalunderrättelsetjänsten, vid Tullstyrelsen av utrednings- eller underrättelsechefen samt vid staben för gränsbevakningsväsendet av avdelningschefen för gräns- och sjöavdelningen.

PTG-myndigheterna har avtalat särskilt om planeringen och genomförandet av och informationen om förfarandet.

PTG-kriminalunderrättelseenheterna och behandling av uppgifter vid dem

PTG-kriminalunderrättelseverksamheten är organiserad på riksomfattande, regional och lokal nivå. Den riksomfattande PTG-kriminalunderrättelse- och brottsanalyscentralen finns i Vanda i anslutning till centralkriminalpolisen. En regional PTG-kriminalunderrättelsegrupp finns i varje län (Åbo, Uleåborg, Joensuu och Rovaniemi). Den södra PTG-kriminalunderrättelsegruppen finns i Vanda i anslutning till den riksomfattande PTG-centralen. Dessutom kan PTG-myndigheterna inrätta lokala PTG-kriminalunderrättelsegrupper. Sådana finns för närvarande i anslutning till gränsövergångsstället i Vaalimaa, Helsingfors-Vanda flygplats och Helsingfors hamn. Verksamheten vid PTG-kriminalunderrättelsecentralen och de regionala PTG-kriminalunderrättelsegrupperna inleddes år 2004.

Varje PTG-myndighet har heltidsanställda tjänstemän i kriminalunderrättelse- och brottsanalyssuppgifter vid PTG-kriminalunderrättelseenheterna. Dessutom har brottspåföljdsverket placerat en tjänsteman vid PTG-kriminalunderrättelsecentralen. Placeringen av tjänstemännen grundar sig på PTG-samarbetsavtal.

Alla tjänstemän har sina egna befogenheter inom PTG-enheten och lyder under den PTG-myndighet de representerar. Den dagliga verksamheten leds av en tjänsteman vid enheten som hör till polisbefälet. Gemensamma anvisningar för de grundläggande funktionerna gäller inom alla PTG-enheter.

Tjänstemännen vid en PTG-kriminalunderrättelseenhet använder i sitt arbete i regel den egna PTG-myndighetens databaser och register och sparar kriminalunderrättelseinformation gällande sitt eget förvaltningsområde i den egna myndighetens register. Tjänstemännen i PTG-kriminalunderrättelsegrupperna har också genom särskilda överenskommelser beviljats rättighet att använda de andra PTG-myndigheternas register. Det är enligt lag möjligt att överföra uppgifter mellan myndigheternas register i enskilda fall i syfte att utreda och avslöja brott.

PTG-kriminalunderrättelseenheternas uppgifter gäller i synnerhet bekämpning av organiserad brottslighet och annan allvarlig brottslighet. Till de centrala uppgifterna när det gäller bekämpningen av allvarlig brottslighet hör att identifiera allvarlig brottslighet och utse objekt för brottsbekämpningen, att ordna möten där man behandlar objekten för brottsbekämpningen samt kriminalunderrättelseprojekt. Avsikten är att effektivisera bekämpningen av identifierad allvarlig brottslighet genom att tillämpa en centraliserad och enhetlig urvalsprocess. Dessutom har PTG-kriminalunderrättelseenheterna som mål att ge en lägesbild nästan i realtid över förekomsten av allvarlig brottslighet.

PTG-kriminalunderrättelseenheterna stöder också bekämpningen av annan brottslighet än allvarlig brottslighet genom att samla information om brott från olika områden och att sammanställa och analysera informationen. Genom att sammanlänka brott kan man höja andelen uppklarade massbrott och därmed minska förekomsten av dold brottslighet. Målet är alltså att flera brott ska klaras upp.

Alla PTG-kriminalunderrättelseenheter ska dagligen följa brottslighetssituationen inom sitt område och aktivt samla information som behövs för brottsbekämpningen från tillgängliga register, olika myndigheter samt andra samarbetsgrupper och andra informationskällor. Enheterna analyserar kriminalunderrättelseinformationen och förmedlar de analyserade uppgifterna till myndigheterna som stöd för en operativ och strategisk brottsbekämpning. Enheterna producerar rapporter som behövs inom brottsbekämpningen för de PTG-myndigheter som de företräder, och

samordnar och styr kriminalunderrättelseverksamheten inom sitt område. Enheterna kan också på eget initiativ ta upp brottsliga företeelser och eventuella objekt för bekämpningen av allvarlig brottslighet inom sitt område.

Den riksomfattande PTG-kriminalunderrättelsecentralen har till uppgift att samordna och styra de regionala PTG-kriminalunderrättelsegruppernas verksamhet. Centralen ansvarar för en centraliserad administration av riksomfattande, regional och internationell kriminalunderrättelseinformation och för uppföljnings- och analysuppgifter gällande brottslighet på riksomfattande nivå. Centralen gör upp översikter över brottslighetssituationen och brottsbekämpningssituationen på riksnivå och lägesöversikter över frågor av betydelse för brottsbekämpningen. Till centralens uppgifter hör att samordna, följa och stöda den operativa bekämpningen av organiserad brottslighet och annan allvarlig brottslighet i hela landet. Den riksomfattande PTG-kriminalunderrättelsecentralen ska identifiera allvarlig brottslighet som objekt för brottsbekämpningen och framlägga förslag på objekt som ska bekämpas på regional eller riksomfattande nivå samt ansvara för processen för val av bekämpningsobjekt inom allvarlig brottslighet och beredningen av förslagen. Centralen ska också utveckla metoder för kriminalunderrättelse och brottsanalys och anordna utbildning om dem.

PTG-spanings- och utredningsgrupper

Varje PTG-myndighet har arrangerat sin egen verksamhet för inhämtande av information och brottsutredning i regel för sina egna behov. Vid behov har myndigheterna i enskilda fall samarbetat kring inhämtandet av information och brottsutredning. Varje PTG-myndighet har då utövat sina egna befogenheter i gruppen.

I synnerhet i samband med bekämpning av identifierad allvarlig brottslighet bestäms planerligt de brottsfelheter som man ska inhämta information om och utreda, och som i praktiken på grund av sin omfattning ofta hänförs till flera PTG-myndigheters ansvarsområde och därför också kan vara ob-

jekt för PTG-myndigheternas gemensamma brottsbekämpning.

PTG-myndigheterna har även deltagit tillsammans i internationella utredningsgrupper.

PTG-myndigheternas gemensamma övervakningsverksamhet och internationella samarbete

PTG-myndigheterna har ett intensivt samarbete inom övervakningsverksamheten i praktiken. Samarbetsformerna har etablerats och innefattar alla PTG-myndigheters övervakningsuppgifter. Till exempel inom trafikövervakningen ser förutom tullmyndigheten också polisen till att bestämmelserna i lagen om skatt på motorfordon iakttas. Tullverket och gränsbevakningsväsendet sköter i regel de uppgifter de ålagts inom trafikövervakningen i samband med in- och utresa för fordon som huvudsakligen används i utlandstrafik.

PTG-myndigheterna har ett intensivt internationellt samarbete. Till exempel i anslutning till den operativa verksamheten i praktiken informerar PTG-myndigheterna varandra i ett så tidigt skede som möjligt om sådana internationella och nationella övervakningsoperationer som hänför sig till den andras uppgifter eller som det vore ändamålsenligt för en samarbetspart att delta i.

Tillfällig överlåtelse av utrustning, lokaler och personal till en annan PTG-myndighet

PTG-myndigheterna ger vid behov varandra handräckning och bistår varandra med specialpersonal och specialutrustning samt utrymmen. Till exempel hålls personer som tullen gripit på grund av ett brott som är under utredning i förvar hos polisen.

PTG-myndigheterna har flera gemensamma data- och övervakningssystem. Ett av de gemensamma systemen är Salpa, ärendehanteringssystemet för hemliga tvångsmedel och informationsinhämtningsmetoder, där alla ärenden som hänför sig till hemliga tvångsmedel och annan informationsinhämtning hanteras. Systemet stöder också laglighetsövervakningen och annan uppföljning av

hemliga tvångsmedel och informationsinhämtningsmetoder. Även Patja, informationssystemet för polisärenden, används gemensamt. I det sparas uppgifter om brott och brottsutredning. Ett centralt övervakningssystem som används gemensamt är systemet för automatisk identifiering av registreringsskyltar och containrars identifieringsmärken.

Dessutom har PTG-myndigheterna förfrågningssystem till sitt förfogande, som möjliggör förfrågningar om uppgifter i PTG-myndigheternas och andra myndigheters centrala register. Avsikten med förfrågningssystemen är att de ska vara till hjälp vid PTG-myndigheternas kriminalunderrättelseverksamhet och operativa brottsanalysverksamhet och stöda brottsutredningen.

Ersättning för kostnader

Varje PTG-myndighet har i praktiken svarat för de kostnader som uppkommit genom samarbetet i de fall då den uppgift som genomförts i samarbete också hör till den i samarbetet deltagande myndighetens egna uppgifter. Därför har PTG-myndigheterna inte debiterat varandra t.ex. för användning av informationssystemen i anslutning till brottsbekämpning.

Enligt PTG-myndigheternas samarbetsavtal har tullen och gränsbevakningsväsendet kunnat använda polisens lokaler för gripna och anhållna personer samt polisfängelser som godkänts av justitieministeriet för förvaring av häktade under förundersökning av brott som hör till tullens eller gränsbevakningsväsendets ansvar. Tullen och gränsbevakningsväsendet har svarat för de särskilda kostnader, t.ex. kostnader för specialiserad sjukvård, som föranletts av förvaring av personer som gripits, anhållits eller häktats och som de ansvarar för. Dessutom har polisen på basis av lokala överenskommelser gett tullen och gränsbevakningsväsendet handräckning vid transport av häktade utan att de kostnader som handräckningen föranlett har krävts hos myndigheten i fråga.

PTG-myndigheternas rätt att ingå närmare överenskommelser om samarbetet

PTG-myndigheterna har ingått inbördes avtal om samarbete på olika nivåer. I dem har det avtalats om bl.a. inrättandet av PTG-kriminalunderrättelseenheter och deras verksamhet, samordning av uppgifter, inbördes samarbete och praktiska arrangemang gällande handräckning. Dessutom har den riksomfattande PTG-ledningsgruppen avtalat om en gemensam strategi för brottsbekämpning.

2.3 Den internationella utvecklingen samt lagstiftningen i utlandet och i EU

År 1984 inrättades ett internordiskt samarbetsorgan (Polis och Tull i Norden mot narkotika, PTN) mellan polis- och tullmyndigheterna med målet att bekämpa i synnerhet narkotikabrottslighet. Internordiska PTN-samarbetsmän finns stationerade i olika delar av världen. PTN-verksamheten går bl.a. ut på att sammanställa och analysera information om organiserad brottslighet med inverkan på de nordiska länderna och att göra upp gemensamma verksamhetsrekommendationer. Utgående från Finlands förslag godkändes Finlands gränsbevakningsväsende som en del av PTN-systemet vid ett möte mellan PTN-ledarna 2006.

I och med att persontrafiken blivit fri inom Schengenområdet och godstrafiken blivit fri inom EG-området har säkerhetshoten till följd av brottslighet ökat. För att bemöta dessa hot mot säkerheten har man vidtagit gemensamma kompensande åtgärder, såsom polisens samarbete och utbyte av uppgifter enligt Schengenkonventionen, gemensamma informationssystem, Prümfördraget, Neapel II-konventionen, Europeiska polisbyrån Euro-pol och rättsligt samarbete (MLA-konventionen). Åklagarsamarbetet intensifierades genom att den europeiska åklagarmyndigheten Eurojust inrättades. För att effektivisera Europeiska unionens gränsövervakning och bekämpa risken för gränsöverskridande brottslighet grundades gränsförvaltningsbyrån Frontex. Dessutom har Europeiska byrån för bedrägeribekämpning OLAF

grundats för att bekämpa missbruk av EU:s resurser.

PTG-myndigheternas organisationer och uppgifter har inte samordnats inom EU-området, utan är mycket olika i de olika medlemsstaterna. I stället för en samordning av de nationella myndighetsarrangemangen inom EU har det t.ex. i Haagprogrammet och EU:s narkotikastrategi 2005-2012 ansetts viktigt att effektivisera och intensifiera samarbetet och utbytet av information mellan olika myndigheter inom området brottsbekämpning, bl.a. för att bekämpa illegal invandring, människohandel och annan allvarlig brottslighet. Det är nödvändigt att intensifiera samarbetet både på det nationella planet och mellan medlemsstaterna.

I samband med målen har det i flera olika EU-sammanhang konstaterats att det finländska PTG-samarbetet och i synnerhet PTG-kriminalunderrättelsesamarbetet är ett bra exempel på effektiva samarbetsmetoder på nationell nivå. Finland har nämnts som ett gott exempel bl.a. i rapporten över EU:s bedömningar av utbytet av uppgifter och under rättelseinformation mellan Europol och medlemsstaterna samt medlemsstaterna emellan. Också i Schengenutvärderingen år 2000 konstaterades Finlands PTG-samarbete vara ett utmärkt exempel på hur myndigheternas resurser och uppgifter systematiskt kan användas för allas bästa. I det mångåriga Haagprogrammet för området frihet, säkerhet och rättvisa inom EU, som antogs i november 2004, betonas vikten av samarbetet mellan polis-, tull- och gränsbevakningsmyndigheterna både på nationell nivå och EU-nivå.

Våren 2006 antogs rådets rekommendation om utarbetande av avtal mellan polis, tull och andra specialiserade brottsbekämpande organ (6856/1/06). Enligt rekommendationen ska myndigheterna i fråga utarbeta likadana avtal och skapa ramar för sitt samarbete på samma sätt som i Finland för att genomföra PTG-samarbetet.

Finland har strävat efter att exportera den väl fungerande PTG-samarbetsmodellen också inom ramen för det internationella samarbetet inom närområdena. Samarbetsmodellen har presenterats för de baltiska länderna, särskilt för Estland. Man har också tagit initiativ till att utveckla ett gränsöverskridande PTG-

samarbete med Ryssland. Exempelvis har cheferna för Finlands, Estlands, Lettlands och Litauens polis, tull och gränsbevakning träffats regelbundet. Cheferna för Finlands och Estlands PTG-myndigheter har dragit upp linjer för utvecklingen av PTG-samarbetet mellan de två länderna. Centrala mål för samarbetet är att skapa en gemensam lägesbild, fastställa grupper av brottslighet som ska bekämpas, använda gemensamma utredningsgrupper och utveckla underrättsmetoder och underrätts teknik. Ett motsvarande PTG-samarbete har inletts med Ryssland.

Olikheterna i de nationella myndighetsarrangemangen innebär också att det i propositionen inte har ansetts ändamålsenligt att göra en internationell jämförelse mellan medlemsstaterna.

2.4 Bedömning av nuläget

PTG-samarbetet har under de senaste åren utvecklats kraftigt i praktiken i synnerhet genom att det har inrättats gemensamma kriminalunderrättelse- och brottsanalyscentraler för PTG-myndigheterna som stöd för brottsbekämpningen. Utvecklingen av verksamheten har inte beaktats tillräckligt på lagnivå. Detta gäller i synnerhet användningen av gemensamma personregister inom underrättelse- och analysverksamheten.

Bestämmelser om PTG-myndigheternas befogenheter för att förhindra brott finns i speciallagar om myndigheterna och i förundersökningslagen (449/1987) och tvångsmedslagen (450/1987). I speciallagstiftningen gällande respektive myndighet har det gjorts flera ändringar sedan PTG-förordningen utfärdades. Både polislagen och tullagen har ändrats flera gånger, och en totalreform gällande gränsbevakningsväsendet trädde i kraft den 1 september 2005. Det förekommer variationer i bestämmelserna om de olika myndigheternas befogenheter. Också terminologin varierar i de olika lagarna. Det finns inga särskilda bestämmelser om PTG-myndigheternas befogenheter när det gäller samarbete. PTG-myndigheternas befogenheter och grunderna för dem varierar beroende på om det är fråga om den egna huvuduppgiften, uppgifter som utförs på en annan

PTG-myndighets begäran, uppgifter som utförs för att bistå en annan PTG-myndighet eller uppgifter som utförs i form av handräckning. Det finns inte heller alltid bestämmelser om vad som ska anses vara en PTG-myndighets huvuduppgift då det är fråga om parallella uppgifter och behörigheter. Fastställandet av befogenheterna i de olika rollerna är inte tillräckligt tydligt. Det är bl.a. oklart om utredare vid tullen ska följa de bestämmelser och föreskrifter som gäller polisen då de deltar i en utredningsgrupp som leds av polisen.

Helhetsbilden av PTG-myndigheternas samarbete och utövandet av befogenheter i samband med det är för närvarande splittrat och delvis svår att utforma. Utformandet av en helhetsbild försvåras dessutom av de samsarbetsformer som bygger på internationella avtal och den nationella regleringen av dem. Svårigheten att få en helhetsbild är ett problem såväl för de medborgare som blir föremål för utövandet av befogenheter som för tjänstemän som utövar befogenheterna och beslutsfattare som utvärderar systemet med befogenheter.

Det finns behov av bestämmelser på lagnivå om flera frågor vars reglering baserar sig på den gällande förordningen om PTG-myndigheternas samarbete. Det finns också behov av bestämmelser på lagnivå om nya centrala samsarbetsformer.

I sitt svar på regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om gränsbevakningsväsendet förutsatte riksdagen att regeringen utreder behovet av en ny särskild författning om samverkan mellan polis-, tull- och gränsbevakningsmyndigheterna med hänsyn till bl.a. dessa myndigheters lagstadgade och sektorspecifika uppgifter, samarbetet inom ramen för den gällande lagstiftningen och de praktiska behoven av samarbete.

Den utredare som tillsattes av inrikesministeriet ansåg i sin rapport om polisens ledningssystem och interna laglighetskontroll att det är skäl att föreskriva om PTG-samarbetet i lag. I rapporten fäster utredaren uppmärksamhet vid att en utredningsgrupp bestående av representanter för olika myndigheter kan vara en effektiv samsarbetsform, men att det är en stor utmaning att leda den om de nor-

mer som reglerar samarbetet är bristfälliga eller om normer saknas.

Information och avtal om åtgärder inom PTG-myndigheternas gemensamma uppgiftsområde

I lagstiftningen finns för närvarande bestämmelser om förfarandesätt i sådana situationer där utredningen av ett brott som kommit till gränsbevakningsväsendets kännedom hör till både polisens och gränsbevakningsmyndigheternas behörighet och likaså till tullens och gränsbevakningsväsendets ansvarsområde. Såvida inte något annat följer av bestämmelserna om arbetsfördelningen mellan gränsbevakningsväsendet, polisen och tullen överför gränsbevakningsväsendet till polisen förundersökningen av brott som inte är sådana tullbrott som avses i tullagen, ifall arten och omfattningen av ärendet eller de nödvändiga förundersökningsåtgärderna förutsätter det eller ifall förundersökningsmyndigheten i fråga kräver det. Överförandet av ett ärende till tullen regleras på motsvarande sätt. Avsikten med bestämmelsen var att undvika överlappningar i myndigheternas verksamhet och förbättra myndigheternas säkerhet.

I enlighet med sin skyldighet enligt gränsbevakningslagen och närmare bestämmelser i en förordning av inrikesministeriet har gränsbevakningsväsendet informerat polisen och tullen om misstänkta brott som det fått kännedom om och om åtgärder som det inlett för förebyggande och utredning av brottet samt för väckande av åtal. Anmälan av mindre betydande fall har gjorts med hjälp av gemensamma register, medan övriga fall har meddelats genom en särskild anmälan. Också i många fall av större betydelse har en anmälan med hjälp av gemensamma informationssystem ansetts vara tillräcklig. Det särskilda meddelandeförfarandet har ansetts vara frustrerande. Polisen har också relativt sällan ansett förfarandet nödvändigt. Det har också varit oklart om en särskild anmälan inleder en överföring av utredningen eller om den endast innehåller information om inledningen av en brottsutredning.

I praktiken har mycket få ärenden överförts från gränsbevakningsväsendet till polisen el-

ler tullen för utredning. Det finns inga motsvarande bestämmelser om överföringsskyldighet för tullen. I praktiken stöder ofta de informationssystem som används gemensamt av PTG-myndigheterna och förfrågningssystemen i anslutning till andra PTG-myndigheters informationssystem förmedlingen av information till andra PTG-myndigheter om brottsfall som ska utredas.

Även om PTG-myndigheterna i allmänhet har kommit överens om åtgärder i samband med en utredning, borde lagstiftningen innehålla en lösningsmodell för brådskande problemsituationer.

PTG-kriminalunderrättelseenheterna och behandling av uppgifter vid dem

För att kriminalunderrättelse- och brottsanalytisk verksamheten ska fungera behövs det fungerande informationssystem och metoder för informationsutbyte.

En av de nya centrala samarbetsformer som kräver reglering är i synnerhet den gemensamma kriminalunderrättelse- och brottsanalytisk verksamheten. Det behövs bestämmelser om hur PTG-myndigheterna ska kunna upprätta gemensamma brottsanalysregister för bekämpning av brott och spara och hantera uppgifter i registren samt hur analyserad information ska kunna förmedlas för olika myndigheters behov.

Överlåtelsen av registeruppgifter mellan PTG-myndigheterna regleras i huvudsak i lag och behöver inte ändras. Däremot framgår det inte tillräckligt tydligt i lag hur omfattande rätt till behandling av registeruppgifterna i brottsanalyssyfte, t.ex. att använda och lagra uppgifter, rätten att få registeruppgifter innebär.

För närvarande finns överenskommelser kring behandling av uppgifter i inbördes avtal mellan PTG-myndigheterna. Enligt avtalen ska parterna se till att de uppgifter de fått ur en annan parts register behandlas på ett ändamålsenligt sätt. Avtalen ger en part rätt att i enskilda fall lagra en annan parts registeruppgifter om det är nödvändigt för att parten ska kunna sköta sina uppgifter på ett ändamålsenligt sätt. Eftersom begreppet behandling av uppgifter i personuppgiftslagen avser bl.a. lagring, ändring och användning

av uppgifter kan rätten att behandla uppgifter enligt samarbetsavtalen stå i strid med lagen. Också särskilt beviljad rätt att lagra uppgifter ur en annan parts register är problematisk. Det finns ett tydligt behov av att reglera behandlingen av uppgifter på lagnivå.

PTG-spanings- och utredningsgrupper

Tack vare det förbättrade informationsutbytet mellan PTG-myndigheterna fås stora sammanlänkade brottsutredningshelheter som hänför sig till flera olika myndigheters uppgifter och i fråga om vilka det krävs ett mera omfattande förundersökningssamarbete för att förundersökningen ska kunna ordnas på ett ändamålsenligt sätt. Utvecklandet av förfarandet för fastställande och urval av objekt för bekämpning av allvarlig brottslighet och den beredning vid PTG-kriminalunderrättelserna som hänför sig till det framhäver ytterligare behovet av gemensam brottsutredning. Behovet av att utreda brott i samarbete mellan olika myndigheter accentueras också bl.a. till följd av att brottsligheten allt mera internationaliseras och av att organiserad brottslighet sker inom allt fler områden. Av denna anledning bör även frågor som hänför sig till gemensam informationsinhämtning och brottsutredning regleras på ett ändamålsenligt sätt.

Beroende på ett falls omfattning och på i vilken grad fallet hänför sig till de olika PTG-myndigheternas uppgifter kan det vara ändamålsenligt att antingen tillsätta en gemensam utredningsgrupp eller att ålägga en av myndigheterna ansvaret för utredningen under förutsättning att de andra bistår vid behov.

Med stöd av gällande lagstiftning är det i vissa situationer en tolkningsfråga huruvida tullmyndigheterna får delta i PTG-samarbetet med sina egna befogenheter också när det gäller förundersökning av sådana brott vars utredning inte uttryckligen ingår i tullens uppgifter. Angående gränsbevakningsväsendet finn bestämmelser om detta i 43 och 45 § i gränsbevakningslagen. I sak hör dock en sådan här reglering åtminstone delvis till PTG-lagen. Likaså är det oklart om tullmyndigheterna kan delta i utförandet av en sådan spanings- och utredningsåtgärd som inte en-

ligt bestämmelserna hör till deras egna befogenheter. Angående gränsbevakningsväsendet finns det bestämmelser om detta i 41 § 2 mom. i gränsbevakningslagen. Också denna bestämmelse borde snarare ingå i PTG-lagen. Regleringen bör hur som helst vara på lagnivå, eftersom det kan vara fråga om utförande av utrednings- och spaningsåtgärder på ett mera omfattande sätt än vad en PTG-myndighets befogenheter tillåter då myndigheten verkar ensam.

Ersättning för kostnader

Då samarbetet intensifieras och utökas bör det finnas klara bestämmelser om hur de kostnader som uppstår genom samarbetet ska fördelas mellan myndigheterna.

Utgångspunkten för PTG-samarbetet ska också i fortsättningen vara att varje myndighet svarar för de kostnader den föranleds av samarbetet. Eftersom det i fråga om PTG-samarbetet är ändamålsenligt att avvika från huvudregeln enligt lagen om grunderna för avgifter till staten bör bestämmelsen om avgiftsfrihet tas in i lag.

3 Målsättning och de viktigaste förslagen

3.1 Mål

I propositionen föreslås att det föreskrivs i lag om de frågor som det för närvarande föreskrivs om i förordning samt om andra frågor som gäller samarbetet och som kräver reglering i lag.

Syftet med lagen är att ge en klar och täckande bild av PTG-myndigheternas samarbete och utgöra en så tydlig rättslig bas för detta som möjligt.

De utmaningar som förändringarna i omvärlden innebär och produktivitetstrycket på myndigheternas resurser kräver ett djupgående och systematiskt samarbete på riksomfattande, regional och lokal nivå. PTG-samarbetet måste fungera snabbt och smidigt, vara effektivt och leda till resultat.

Parternas kunnande måste utnyttjas bättre än för närvarande. Vid sidan om olika möjligheter att sätta sig in i och göra arbetspraktik inom de andra myndigheternas uppgifts-

områden, är avsikten att PTG-myndigheterna i fortsättningen också ska ordna mer långvariga samarbetsformer med PTG-kontaktpersoner och PTG-tjänstemannautbyte.

Avsikten är vidare att bestämmelser om de viktigaste nya samarbetsformerna, bl.a. kriminalunderrättelse- och brottsanalysverksamhet, ska tas in i lagstiftningen. Det finns ett behov att i lag föreskriva om hur PTG-myndigheterna sinsemellan får utbyta, lagra och behandla information samt om vilken typ av gemensamma databaser de kan ha. Likaså bör det föreskrivas om på vilket sätt och med vilka befogenheter PTG-myndigheterna tillsammans kan bedriva kriminalunderrättelseverksamhet och utföra förundersökningar. Samtidigt upphävs överlappande bestämmelser i annan lagstiftning och ordalydelsen i andra författningar ändras så att den överensstämmer med den föreslagna lagen.

Genom att PTG-myndigheterna samarbetar blir det möjligt att sammanlänka utredningar till stora undersökningar som ansluter till fler olika myndigheters uppgifter. Därför bör också frågor som ansluter till den gemensamma informationsinhämtnings- och utredningsverksamheten regleras på ett ändamålsenligt sätt. Utvecklandet av förfaranden när man identifierar och väljer ut allvarlig brottslighet till föremål för brottsbekämpningen understryker behovet av en reglering av den gemensamma brottsutredningsverksamheten. I den föreslagna lagen föreskrivs om de gemensamma utredningsgrupperna och deras befogenheter och ansvar.

I lagen föreskrivs också om de avgifter för samarbetet som en PTG-myndighet ska betala, eftersom det i 4 § 1 mom. i lagen om grunderna för avgifter till staten föreskrivs att tjänster som produceras för en annan myndighet ska vara avgiftsbelagda om det inte finns grundad anledning för avgiftsfrihet. Om det i någon annan lag eller med stöd av ett bemyndigande i någon annan lag utfärdas bestämmelser som avviker från lagen, ska enligt lagens 2 § 1 mom. dessa bestämmelser tillämpas i stället för bestämmelserna i den nämnda lagen. När det gäller PTG-verksamhet är utgångspunkten att var och en av myndigheterna svarar för de kostnader som samarbetet medför.

3.2 De viktigaste förslagen

I propositionen föreslås att det ska föreskrivas i lag om PTG-myndigheternas samarbete.

I lagen ska enligt förslaget ingå bestämmelser om brottsbekämpning inom en annan PTG-myndighets uppgiftsområde. Det föreslås att samarbetet inom en annan PTG-myndighets uppgiftsområde indelas enligt två olika situationer: 1) åtgärder som utförs på begäran och för en annan PTG-myndighets räkning och 2) åtgärder som utförs utan begäran i brådskande situationer för en annan PTG-myndighets räkning. Enligt förslaget ska en PTG-myndighet på begäran kunna utföra en sådan brottsbekämpningsåtgärd för en annan PTG-myndighets räkning som hör till den andra myndighetens uppgiftsområde. Om åtgärden inte kan skjutas upp ska en PTG-myndighet kunna utföra brottsbekämpningsåtgärden också utan begäran. Den PTG-myndighet till vars uppgiftsområde åtgärden hör ska i så fall utan onödigt dröjsmål underättas om åtgärden.

Vidare föreslås att en PTG-myndighet utan onödigt dröjsmål ska anmäla brott som den fått kännedom om och åtgärder i anslutning till detta till den andra PTG-myndighet till vars uppgiftsområde ärendet också hör genom att göra en anteckning i PTG-myndigheternas gemensamma register.

Förslaget innehåller också bestämmelser om förfarandet vid kontrollerade leveranser. Befogenheten att genomföra kontrollerade leveranser ska dock också i fortsättningen grunda sig på lagen om internationell rätts hjälp i straffrättsliga ärenden och på internationella avtal som Finland har förbundit sig att tillämpa och som därför tillämpas parallellt.

Enligt förslaget kan PTG-myndigheterna inrätta gemensamma kriminalunderrättelseenheter med uppgift att samla in, analysera och förmedla aktuell och täckande kriminalunderrättelseinformation för PTG-myndigheternas riksomfattande, regionala och lokala ändamål. En PTG-myndighet som är företräd i en PTG-kriminalunderrättelseenhet ska enligt förslaget kunna inrätta ett tillfälligt brottsanalysregister för ett enskilt brottsbekämpningsupp-

drag som gäller allvarlig eller omfattande brottslighet.

Förslaget innehåller också bestämmelser om PTG-myndigheternas gemensamma spnings- och utredningsgrupper.

Enligt förslaget ska en PTG-myndighet vara skyldig att till en annan PTG-myndighet tillfälligt överlåta utrustning, lokaler, personalresurser och experttjänster som den andra myndigheten inte har tillgång till för att användas vid nödvändiga åtgärder i anslutning till brottsbekämpnings- och övervaknings-samarbete eller internationellt samarbete.

Förslaget innehåller också bestämmelser om ersättning av kostnader. Utgångspunkten är att var och en av PTG-myndigheterna svarar för sina kostnader för samarbetet. Om biståndet som lämnas till en annan PTG-myndighet binder stora resurser och drar ut på tiden så att det väsentligt försvårar de grundläggande funktionerna vid den PTG-myndighet som lämnar det eller om det orsakar betydande kostnader, ska den myndighet som lämnar bistånd enligt förslaget ha rätt att få ersättning för sina direkta kostnader.

Samtidigt upphävs överlappande bestämmelser i gränsbevakningslagen och lagen om behandling av personuppgifter vid gränsbevakningsväsendet och ordalydelsen i lagarna ändras så att den överensstämmer med den föreslagna lagen.

En totalrevidering av tullagen bereds för närvarande vid finansministeriet. I samband med att den föreslagna lagen om samarbete mellan polisen, tullen och gränsbevakningsväsendet stiftas är det dock nödvändigt att det före denna totalrevidering fogas bestämmelser om tillfälliga analysregister och om åtgärdsfördröjning till lagen.

4 Propositionens konsekvenser

4.1 Ekonomiska konsekvenser

Med hjälp av den föreslagna lagen förbättras PTG-myndigheternas produktivitet och kostnadseffektivitet.

Med hjälp av lagen förbättras PTG-myndigheternas tjänstemäns möjlighet att utföra brådskande brottsbekämpningsåtgärder för varandras räkning, vilket kommer att minska behovet av att placera företrädare för

alla PTG-myndigheter på samma verksamhetsställe. Särskilt viktigt är detta i glest byggda områden i östra och norra Finland och i Skärgårdshavet. I och med att informationsutbytet förbättras undviker man överlappande verksamhet, vilket gör PTG-myndigheternas verksamhet mer kostnadseffektiv. Genom att myndigheternas information kan sammanvändas får man en bättre lägesbild av brottsligheten, och myndigheternas resurser och i synnerhet de dyraste brottsbekämpningsåtgärderna kan riktas så noggrant som möjligt vilket kommer att förbättra kostnadseffektiviteten.

Genom lagen effektiveras den flexibla sammanvändningen av alla informationssystemen, personresurser och investeringar som PTG-myndigheterna har tillgång till. Lagen gör det möjligt att kontrollera att nya investeringar samordnas och göra gemensamma anskaffningar, och detta betyder att man kan undvika situationer där alla myndigheter måste göra motsvarande investeringar.

4.2 Konsekvenser för myndigheterna

När lagen genomförs kommer den att betyda ett fortsatt förenhetligande av myndigheternas verksamhetsformer, metoder, materiel och utrustning. Lagen förbättrar PTG-myndigheternas möjligheter att gemensamt och flexibelt planera och genomföra brottsbekämpningsåtgärder och undvika överlappande åtgärder. Lagen gör de rättsliga aspekterna av samarbetet tydligare och underlättar därför samarbetet.

Lagen ökar möjligheterna till sammanvändning av informationen i PTG-myndigheternas register, vilket gör att de uppgifter som kan användas i brottsbekämpningen blir mer täckande, aktuella och tillförlitliga och att det blir möjligt att mer effektivt sammanlänka och analysera brott. I och med att informationsutbytet effektiveras förbättras också säkerheten för de tjänstemän som deltar i brottsbekämpningsåtgärderna.

Lagen ändrar inte PTG-myndigheternas huvudansvarsområden, men kommer att förbättra samarbetet inom det gemensamma uppgiftsområdet och att öka myndigheternas möjligheter att i vissa situationer utföra upp-

gifter som hör till en annan PTG-myndighet för den andra myndighetens räkning. Lagen ger inte heller myndigheterna nya befogenheter, men möjliggör en mer flexibel användning av de befogenheter som myndigheterna redan har när de tillfälligt utför ett enskilt uppdrag för en annan PTG-myndighets räkning.

4.3 Samhälleliga konsekvenser

Propositionen har som mål att förbättra medborgarnas säkerhet och bidra till att de straffrättsliga åtgärderna fullföljs. Genom den föreslagna lagen förbättras myndigheternas möjligheter att förhindra, avslöja och utreda brott. Genom att myndigheternas samarbete fördjupas säkerställs också tillgången på service i glesbygderna och det blir möjligt att ingripa snabbt i ärenden som kräver brådskande åtgärder.

PTG-myndigheternas gemensamma kriminalunderrättelse- och brottsanalysverksamhet som det talas om i lagförslaget gör brottsbekämpningen mer systematisk och effektiv. Lagen kommer i synnerhet att bidra till en effektivare styrning av brottsbekämpningsåtgärderna så att de riktas rätt och vidare att minska myndigheternas överlappande verksamheter genom att den säkerställer att informationsutbytet mellan PTG-myndigheterna gäller uppdaterad information. Den gemensamma kriminalunderrättelse- och brottsanalysverksamheten kommer att producera information om omfattande sammanhängande brott som berör flera PTG-myndigheters uppgiftsområden. I och med att omfattande brott avslöjas och utreds med hjälp av gemensam kriminalunderrättelseverksamhet och brottsutredning blir brottsbekämpningen effektivare och framgångsrikare. Särskilt viktig är samordningen av PTG-myndigheternas funktioner när det gäller bekämpningen av organiserad brottslighet och annan allvarligare brottslighet.

Lagen ger en tydlig och täckande bild av PTG-samarbetet och den reglering som gäller samarbetet.

5 Beredningen av propositionen

5.1 Beredningsskeden och beredningsmaterial

Den riksomfattande PTG-ledningsgruppen tillsatte den 13 oktober 2004 en arbetsgrupp med uppgift att göra en förutredning av behovet av regler för PTG-myndigheternas samarbete och om denna reglering borde genomföras på lagnivå. I utredningen skulle också kopplingen till behovet av samarbete med andra myndigheter än PTG-myndigheterna beaktas. Arbetsgruppen presenterade en utvärdering av behovet av en ny författning om PTG-samarbetet med olika alternativ och modeller för genomförandet den 1 mars 2005. Den riksomfattande PTG-ledningsgruppen beslutade i enlighet med förutredningen att en fortsatt beredning skulle basera sig på en modell som förutsatte att regleringen av PTG-samarbetet sker genom lag.

Inrikesministeriet startade ett lageberedningsprojekt den 2 juni 2005 och tillsatte samtidigt en arbetsgrupp för beredningen av en lag om PTG-samarbetet. Arbetsgruppens mål var att skriva ett förslag till en lag om det som det för närvarande föreskrivs om i förordningen om PTG-myndigheternas verksamhet samt om andra frågor i anslutning till PTG-myndigheternas samarbete som kräver reglering i lag. Arbetsgruppen bestod av företrädare för inrikesministeriet, finansministeriet, Tullstyrelsen och centralkriminalpolisen.

5.2 Remissyttranden och hur de har beaktats

Inrikesministeriets polisavdelning begärde utlåtanden om regeringens utkast till proposition 18.6.2007 av följande instanser: justitieministeriet, finansministeriet, Tullstyrelsen, Staben för gränsbevakningsväsendet, Dataombudsmannens byrå, Riksåklagarämbetet, Statens revisionsverk, polisens länsledning, centralkriminalpolisen, skyddspolisen, polisinsättningen i Helsingfors härad, Polisyrkeshögskolan, Polisskolan, Polisens teknikcentral, Polisens datacentral, Finlands Polisorganisationers förbund rf, Nimismiesyhdistys ry, Tullförbundet rf, Tulltjänste-

mannaförbundet rf, Tullin Akavalainen Yhdistys ry, Rajavartioliitto ry, Sjöbevakningsförbundet rf, Upseeriliitto ry, Befälsförbundet rf och Maanpuolustuksen Henkilökuntaliitto ry.

Justitieministeriet har inte inkommit med ett skriftligt utlåtande, utan företrädare för ministeriet har kommenterat förslaget muntligt.

I det lagförslag som sändes på remiss var lagens tillämpningsområde begränsat till

brottsbekämpning. I enlighet med Tullstyrelsens, centralkriminalpolisens och Riksåklagarämbetets utlåtanden har propositionen utvidgats till att omfatta även annat samarbete mellan PTG-myndigheterna. Till den del som förslaget gäller ersättning av kostnader har det förtydligats på det sätt som föreslogs av finansministeriet.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslag

1.1 Lagen om samarbete mellan polisen, tullen och gränsbevakningsväsendet

1 §. Lagens syfte. Enligt 1 mom. är syftet med lagen att främja och fördjupa samarbetet mellan polisen, tullen och gränsbevakningsväsendet och att främja genomförandet av gemensamma riktlinjer för PTG-myndigheternas verksamhet. Avsikten är att PTG-myndigheternas lagstadgade uppgifter och enskilda åtgärder när det gäller brottsbekämpning, övervakning samt internationellt samarbete som berör PTG-myndigheterna utförs på ett ändamålsenligt, effektivt och ekonomiskt sätt. Lagen har som mål att förtydliga PTG-myndigheternas skyldigheter att vidta åtgärder både inom det gemensamma uppgiftsområdet och inom de andra PTG-myndigheternas uppgiftsområde.

Lagen avser inte att ändra PTG-myndigheternas nuvarande huvudsakliga uppgiftsområden. Avsikten är inte heller att ändra på principen att varje PTG-myndighet ansvarar för planering, förberedande och genomförande av åtgärder som hör till det egna uppgiftsområdet. Utgångspunkten är att PTG-myndigheternas administrativa tillståndsärenden och tullens uppgifter när det gäller beskattning inte hör till lagens tillämpningsområde.

Ett syfte med förslaget är också att samla alla bestämmelser som gäller PTG-samarbetet i en enda lag.

Begreppet brottsbekämpning har inte tidigare definierats i lag, men det har ansetts täcka åtgärder som uttryckligen syftar till att förhindra, avslöja och utreda brott.

Med brottsbekämpningsuppgifter avses den helhet av åtgärder som krävs för att förhindra, avslöja eller utreda ett brott eller flera brott som har samband med varandra. Med en åtgärd i anslutning till en uppgift avses en enskild åtgärd, t.ex. ett gripande eller en husrannsakan.

Polisen är allmän myndighet när det gäller brottsbekämpning och är därför behörig myndighet i alla brottsbekämpningsuppgifter. Gränsbevakningsväsendets och tullens uppgifter och befogenheter när det gäller brottsbekämpning är mer begränsade än polisens. Om detta föreskrivs i den speciallagstiftning som gäller gränsbevakningsväsendet och tullen. PTG-myndigheternas uppgiftsområden överlappar i viss mån varandra.

I denna lag avses med övervakning bl.a. övervakning i anslutning till allmän ordning och säkerhet och övervakning av lagligheten i samband med import och export av varor, personers inresa och utresa samt utlänningars vistelse i landet.

I situationer där allmän ordning och säkerhet utsätts för fara uppfylls ofta kriterierna för ett brott. Ett ingripande i en sådan situation kan därför också ingå i förebyggandet av brott. Därför gäller lagen också övervakning

i anslutning till allmän ordning och säkerhet, t.ex. i hamnar och på gränsövergångsställen, när polisen är förhindrad att sköta övervakningen.

Med PTG-myndigheternas internationella samarbete avses i denna lag att myndigheterna använder gemensamma företrädare i det internationella samarbetet t.ex. inom Europeiska unionen. Detta förutsätter också att det utarbetas gemensamma riktlinjer för hur PTG-myndigheterna ska vara företrädare i det internationella samarbetet. Med internationellt samarbete avses i denna lag också gemensamma internationella operationer och övningar.

I paragrafens 2 mom. föreslås att det fastställs att PTG-myndigheternas samarbete avser åtgärder som vidtas i samband med brottsbekämpning, övervakning eller internationellt samarbete för en annan PTG-myndighets räkning eller för att bistå den andra myndigheten inom dennas uppgiftsområde samt samarbete som bedrivs inom PTG-myndigheternas gemensamma uppgiftsområde. En sådan åtgärd som utförs för en annan PTG-myndighets räkning eller för att bistå den andra myndigheten inom dennas uppgiftsområde är t.ex. mottagande av anmälan, förhör eller gripanden i samband med anmälan om brott när det gäller andra brott än tullbrott. Ett exempel på verksamhet inom myndigheternas gemensamma uppgiftsområde är en undersökning som samtliga PTG-myndigheter genomför i samarbete med varandra för att utreda en helhet av sammanhängande brottsliga handlingar som de gemensamt definierat.

Enligt 3 mom. gäller i fråga om PTG-myndigheternas uppgifter och befogenheter i anslutning till dessa dessutom vad som särskilt föreskrivs om dem.

Avsikten med bestämmelserna i 1 § är inte att ändra eller utvidga myndigheternas uppgiftsområden och de befogenheter som myndigheterna har inom sina uppgiftsområden annat än i fråga om det samarbete inom brottsbekämpningen som avses i lagens 5—7 §. I lagen föreslås att PTG-myndigheternas möjligheter att utföra åtgärder i samband med samarbetet inom brottsbekämpningen utökas.

När det gäller sådana uppgifter som inte hör till PTG-myndigheternas grundläggande uppgiftsområde, och som inte anknyter till brottsbekämpning, föreskrivs det också i fortsättningen i den lagstiftning som gäller respektive myndighet eller i någon annan lag som gäller det aktuella uppgiftsområdet. Uppgifter som regleras särskilt är t.ex. uppgifter som polisen eller tullen kan utföra i samband med gränskontroller eller tullåtgärder som kan vidtas av polisen eller gränsbevakningsväsendet.

2 §. Åtgärder inom en annan PTG-myndighets uppgiftsområde. I paragrafen föreskrivs om brottsbekämpningssamarbete inom en annan PTG-myndighets uppgiftsområde. Det föreslås att samarbetet indelas enligt två olika situationer; 1) åtgärder som utförs på begäran och för en annan PTG-myndighets räkning och 2) åtgärder som utförs i brådskande situationer för en annan PTG-myndighets räkning.

Enligt 1 mom. ska en PTG-myndighet på begäran kunna utföra en brottsbekämpningsåtgärd för en annan PTG-myndighets räkning som hör till den andra myndighetens uppgiftsområde. PTG-myndigheten får när den utför åtgärden endast använda de befogenheter som den kan använda inom sitt eget uppgiftsområde i sådana brottsbekämpningsuppgifter som den har rätt att utföra. PTG-samarbetet innebär inte att en PTG-myndighet får tillgång till nya befogenheter, utan att användningsområdet för PTG-myndighetens befogenheter utvidgas tillfälligt. Det betyder att den myndighet som utför en sådan uppgift redan kommer att ha den erfarenhet, utbildning, utrustning och beredskap som uppgiften kräver.

Enligt den föreslagna bestämmelsen får t.ex. en tullman i brådskande fall gripa en person som är misstänkt för misshandel, även om det inte hör till tullens uppgifter att undersöka denna typ av brott.

Avsikten är att de uppgifter som myndigheterna har enligt lagen ska utföras så effektivt som möjligt. Den föreslagna bestämmelsen innebär också förbättrad tillgång till myndigheternas tjänster i glesbygderna. Avsikten är också att säkerställa att brådskande åtgärder i synnerhet när det gäller allvarigare former av brottslighet kan genomföras snabbt. Be-

stämelsen överlämnar det dock till den PTG-myndighet som har mottagit begäran att bestämma om den kan vidta åtgärden utan att skötseln av de egna uppgifterna äventyras.

Enligt 2 mom. kan en PTG-myndighet också utan begäran vidta en brådskande åtgärd i anslutning till en brottsbekämpningsuppgift, om åtgärden inte kan skjutas upp. Den PTG-myndighet till vars uppgiftsområde åtgärden hör ska då utan onödigt dröjsmål underrättas om åtgärden. Åtgärden ska avslutas om den myndighet för vars räkning åtgärden vidtas ber om det eller själv åtar sig uppgiften.

Så som konstateras i motiveringen till 1 mom. är avsikten inte heller att PTG-myndigheternas befogenheter ska utvidgas när det gäller sådana brådskande fall där PTG-myndigheten utför uppdraget på eget initiativ för en annan PTG-myndighets räkning.

Även om det i 2 mom. inte föreslås att skyldigheten att vidta åtgärder inom en annan PTG-myndighets uppgiftsområde är ovillkorlig, ska en åtgärd i princip alltid vidtas i sådana brådskande situationer där PTG-myndigheten har möjlighet, utbildning och den utrustning som behövs för att vidta brådskande åtgärder. Förslaget innebär inte heller att en PTG-myndighet ska vara skyldig att ha beredskap för uppgifter som hör till en annan PTG-myndighets uppgiftsområde. Skyldigheten att vidta åtgärder kräver inte aktiv övervakning för att upptäcka situationer som föregår ingripanden från den PTG-myndighets sida som lämnar bistånd, utan endast att myndigheten ingriper i situationer som redan uppstått.

Enligt 3 mom. ska en PTG-myndighet som inte åtar sig att vidta en sådan åtgärd som avses i 2 mom. utan onödigt dröjsmål underrätta den PTG-myndighet till vars uppgiftsområde åtgärden hör om vad den fått kännedom om, om informationen är nödvändig för att förhindra ett allvarligt brott eller för att en undersökning av ett sådant brott ska kunna inledas eller om den är nödvändig av något annat med dessa jämförbart skäl. Det föreslås att PTG-myndigheterna ska vara skyldiga att informera i vissa allvarliga situationer som kräver omedelbara åtgärder. Enligt gällande bestämmelser om informationsutbyte har en PTG-myndighet rätt men är inte skyldig att

underrätta om sådana situationer som avses i den föreslagna bestämmelsen. Även om det föreskrivs särskilt att skyldigheten endast gäller allvarliga situationer, är det en förutsättning för ett välfungerande PTG-samarbete att anmälan också görs i andra fall.

Skyldigheten föreslås motsvara den skyldighet en polisman enligt 9 § 3 mom. i polislagen har att även på sin fritid ingripa i allvarliga situationer. I fråga om tullmän och gränsbevakningsmän finns inte motsvarande lagstadgade skyldighet som skulle gälla fritid. Avsikten med bestämmelsen är inte att utvidga skyldigheten att anmäla brott som upptäcks under fritid till tullmän och gränsbevakningsmän.

3 §. Information och avtal om åtgärder inom PTG-myndigheternas gemensamma uppgiftsområde. I paragrafens 1 mom. konstateras att en PTG-myndighet utan onödigt dröjsmål ska anmäla brott som den fått kännedom om och åtgärder i anslutning till detta till den PTG-myndighet till vars uppgiftsområde ärendet också hör genom att göra en anteckning i PTG-myndigheternas gemensamma register. T.ex. ur informationssystemet för polisärenden som samtliga PTG-myndigheter har tillgång till kan var och en av myndigheterna få information om vilka ärenden som för tillfället är föremål för undersökning. Bestämmelsen förutsätter inte att det inrättas några nya gemensamma informationssystem.

Avsikten med bestämmelsen är att förbättra informationsutbytet mellan myndigheterna inom det gemensamma uppgiftsområdet och på så sätt förhindra överlappande verksamhet. Det är viktigt att förhindra överlappande verksamhet hos myndigheterna för att främja en ändamålsenlig användning av resurserna. Överlappande verksamhet kan också leda till att det vidtas åtgärder som är sinsemellan motstridiga. I synnerhet när det gäller hemliga underrättelsemetoder kan det också äventyra säkerheten för de personer som deltar i åtgärden.

Enligt 2 mom. ska PTG-myndigheterna från fall till fall komma överens om åtgärder i anslutning till sådana brott som avses i 1 mom. så, att samarbetet ger det mest ändamålsenliga resultatet med tanke på det straffrättsliga ansvaret och att samarbetet beaktar

varje PTG-myndighets huvuduppgifter och aktionsberedskap. När ett avgörande fattas ska det också beaktas vilken ledningsberedskap, vilka resurser, internationella samarbetsavtal och kontakter var och en av PTG-myndigheterna har tillgång till och vidare också ändamålsenligheten i varje enskilt fall. Principen ska också i fortsättningen vara att den myndighet som har avslöjat ett brott eller på annat sätt vidtagit en åtgärd i anslutning till det fortsätter att sköta ärendet.

Om man inte kan komma överens om åtgärderna beslutar polisen om dem. Detta är motiverat eftersom polisen är allmän myndighet när det gäller brottsbekämpning och behörig också i fråga om sådana uppgifter inom brottsbekämpning som tullen och gränsbevakningsväsendet har parallell behörighet för. Gränsbevakningsväsendet och tullen är specialmyndigheter och deras uppgifter, ansvar och befogenheter i anslutning till brottsbekämpningen är mer begränsade än polisens.

Den rätt att besluta om åtgärder när samarbetsparterna är oeniga som föreslås för polisen, ger inte polisen rätt att besluta om användningen av de övriga PTG-myndigheternas resurser, och inte heller rätt att överta undersökningen av en del av en helhet som är föremål för en annan PTG-myndighets brottsbekämpningsåtgärd, utan innebär endast att polisen kan besluta om enskilda åtgärder i samband med en undersökning. T.ex. om polisen undersöker en kriminell organisations hela kriminella verksamhet, kan den i ett enskilt fall framställa en begäran till en annan PTG-myndighet att den inte genast ska ingripa i en enskild brottslig gärning, om åtgärden kan äventyra undersökningen av den kriminella verksamheten. Däremot får polisen inte rätt att ge tullen och gränsbevakningsväsendet anvisningar om hur de ska inrikta sin brottsbekämpning.

Genom förordning av statsrådet ska det enligt förslaget föreskrivas om det beslutsförfarande som avses i 2 mom., och i synnerhet om på vilken nivå inom polisen beslut om åtgärder ska fattas. Besluten ska fattas en ledningsnivå högre än den enhet som utför åtgärden och efter det att man först har förhandlat med de PTG-myndigheter som ärendet gäller. När den enhet som utför åtgärden

är polisinsättningen i en härad, fattas beslutet av polisen länsledning. I fråga om centralkriminalpolisens avdelningar ska beslutet fattas av chefen för centralkriminalpolisen eller biträdande chefen för centralkriminalpolisen.

När polisen kommer överens om åtgärder med PTG-myndigheterna ska åklagaren underrättas i god tid i enlighet med 15 § 1 mom. i förundersökningslagen, så att åklagaren i den mån som är nödvändigt kan följa förundersökningen och vid behov meddela föreskrifter som gäller förundersökningen.

4 §. Förfarande vid kontrollerade leveranser. Riksdagens lagutskott har lämnat ett betänkande om s.k. kontrollerade leveranser i samband med behandlingen regeringens proposition med förslag till godkännande av konventionen om ömsesidig rättslig hjälp i brottmål mellan Europeiska unionens medlemsstater och av återtagandet av ett förbehåll till den europeiska konventionen om inbördes rättshjälp i brottmål samt till lagar som har samband med dem. Lagutskottet konstaterar att det finns bestämmelser om särskilda utredningsmetoder i rättshjälpskonventionen, bl.a. gäller det kontrollerade leveranser. I Finlands nationella lagstiftning finns för närvarande inga bestämmelser om kontrollerade leveranser. Deras tillåtlighet grundar sig på den syn som lagutskottet förde fram i samband med beredningen av lagen om rättshjälp i straffrättsliga ärenden, nämligen att kontrollerade leveranser är en form av sådan annan rättshjälp och sådant annat samarbete för behandling av straffrättsliga ärenden som avses i 1 § 2 mom. 6 punkten. Utskottet ansåg dock att bestämmelser om kontrollerade leveranser bör beredas och lämnas till riksdagen.

Den bestämmelse som nu föreslås innehåller en reglering av förfarandet i samband med kontrollerade leveranser. Befogenheten att genomföra kontrollerade leveranser ska alltså också i fortsättningen grunda sig på 1 § 2 mom. i lagen om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden och på internationella avtal som Finland har förbundit sig till att tillämpa och som därför tillämpas parallellt.

För begreppet kontrollerad leverans ges ingen exakt definition i de internationella avtalen. Enligt motiveringen till MLA-konventionen ska uttrycket "kontrollerad le-

verans" tolkas utgående från nationell lagstiftning och nationell praxis.

Enligt paragrafens 1 mom. ska en PTG-myndighet i fråga om framställningar som baserar sig på ett internationellt avtal eller någon annan förpliktelse som är bindande för Finland, utan onödigt dröjsmål informera den PTG-myndighet till vars uppgiftsområde ärendet också hör om de framställningar om handräckning eller rättslig hjälp i samband med olagliga leveranser som passerar gränsen (kontrollerade leveranser) som den gjort eller mottagit.

Enligt 2 mom. kommer PTG-myndigheterna från fall till fall överens om åtgärder så att förfarandet inte orsakar överhängande allvarlig fara för liv, hälsa eller frihet eller överhängande risk för betydande miljö-, egendoms- eller förmögenhetsskada. När man kommer överens om en åtgärd ska det beaktas till vilken PTG-myndighets befogenheter åtgärden hör.

Vidare föreslås i 3 mom. en bestämmelse om att förfarandet som avses i 2 mom. också ska tillämpas när det gäller en PTG-myndighets begäran om åtgärder i anslutning till olagliga leveranser som passerar riksgränsen.

På nationell nivå grundar sig dock befogenheten att avstå från en åtgärd eller överföra åtgärder fortsättningsvis på den lagstiftning som gäller PTG-myndigheten.

Närmare bestämmelser om beslutsförfarandet enligt denna paragraf ska kunna utfärdas genom förordning av statsrådet.

5 §. PTG-kriminalunderrättelseenheter. Enligt 1 mom. kan det för PTG-myndigheternas kriminalunderrättelse- och brottsanalysverksamhet inrättas riksomfattande, regionala och lokala PTG-kriminalunderrättelseenheter. En PTG-kriminalunderrättelseenhet kan bestå av företrädare för PTG-myndigheterna som förordnas särskilt och av företrädare för andra inom brottsbekämpningen centrala myndigheter, om de har beviljats särskilda polisbefogenheter enligt 8 § i polislagen att utföra de uppgifter som det föreskrivs om i 1 § i polislagen. För närvarande har bl.a. vissa företrädare för fängvårdsväsendet beviljats sådana polisbefogenheter.

Enligt paragrafens 2 mom. har en PTG-kriminalunderrättelseenhet till uppgift att samla in, analysera och förmedla aktuell och täckande kriminalunderrättelseinformation för PTG-myndigheternas riksomfattande, regionala och lokala ändamål. Avsikten är att PTG-kriminalunderrättelseenheter ska producera analyserad kriminalunderrättelseinformation både för den operativa brottsbekämpningens behov och för PTG-myndigheternas strategiska beslutsfattande.

PTG-kriminalunderrättelseenheternas uppgifter ska i synnerhet gälla bekämpning av organiserad brottslighet och annan allvarigare brottslighet. När det gäller bekämpningen av allvarlig brottslighet är de centrala uppgifterna att identifiera allvarlig brottslighet som blir föremål för brottsbekämpning, att ordna möten där man behandlar bekämpningen av den allvarliga brottsligheten och att beskriva föremålen för brottsbekämpningen och kriminalunderrättelseprojekten. Avsikten är att effektivisera bekämpningen av allvarlig brottslighet genom att tillämpa en centraliserad och enhetlig urvalsprocess samt att ge en aktuell lägesbild av den allvarliga brottsligheten.

I fråga om bekämpning av andra typer av brottslighet ska en viktig metod vara insamling av information om brott som begåtts och sammanställande och analys av informationen. Genom att sammanlänka brott kan man höja andelen upplarade brott och minska förekomsten av dold brottslighet. Alla PTG-kriminalunderrättelseenheter ska dagligen följa brottsituationen inom sitt område och aktivt samla information som behövs för brottsbekämpningen från tillgängliga register, olika myndigheter samt från andra samarbetsgrupper och informationskällor. Enheterna analyserar materialet från kriminalunderrättelseverksamheten och förmedlar den analyserade informationen till de myndigheter som kan använda den på ett ändamålsenligt sätt som stöd för operativ och strategisk brottsbekämpning. Enheterna producerar rapporter som behövs inom brottsbekämpningen för de PTG-myndigheter som de företräder och samordnar kriminalunderrättelseverksamheten inom sitt område. Till PTG-kriminalunderrättelseenheternas uppgifter hör dessutom att bistå vid sammanlänknings- och förundersökningen av brott bl.a. ge-

nom bevakning, brottsanalyser och informationshantering. Enheterna tar också på eget initiativ upp brottsliga företeelser och eventuella föremål för bekämpningen av allvarlig brottslighet inom sitt område.

6 §. Behandlingen av uppgifter vid PTG-kriminalunderrättelseenheterna. Enligt paragrafens 1 mom. kan en PTG-myndighet som är företrädd i en PTG-kriminalunderrättelseenhet för ett enskilt brottsbekämpningsuppdrag som gäller allvarlig eller omfattande brottslighet inrätta ett sådant tillfälligt register för brottsanalys som avses i 6 § 2 mom. i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet, 4 § i lagen om behandling av personuppgifter vid gränsbevakningsväsendet eller 22 § 2 mom. i tullagen.

Registeransvarig i fråga om ett brottsanalysregister är den PTG-myndighet som inrättat registret. Den PTG-myndighet som har inrättat ett brottsanalysregister ska förutom personregisterlagen iakttä den speciallagstiftning som gäller myndighetens personregister och som bl.a. innehåller detaljerade bestämmelser om utplånande av uppgifter, rätt till insyn och behandling av känsliga uppgifter.

Ett brottsanalysregister ska inte kunna registreras endast för att kartlägga en allmän brottslig företeelse. Ett exempel på en allmän brottslig företeelse är narkotikabrottsligheten med förgreningar i Finland och Estland. Där emot ska ett brottsanalysregister kunna inrättas för att avslöja eller undersöka en mycket omfattande brottshärva, om PTG-myndigheternas brottsbekämpningsåtgärder kan riktas direkt t.ex. mot vissa kriminella grupper. I så fall är det möjligt att registrera också mycket omfattande uppgifter med anknytning till narkotikabrottsligheten i Finland och Estland, om registreringen kan anses motiverad för att avslöja eller undersöka en helhet av sammanhängande brott.

Med en enskild brottsbekämpningsuppgift avses t.ex. att avslöja och undersöka ett enskilt brott, en serie av brott eller flera brott som har samband med varandra och som har begåtts av en kriminell grupp under en viss tidsperiod. Till en helhet av flera brott som har samband med varandra kan det också

höra olika typer av brott, t.ex. narkotikabrott, penningtvättsbrott och brott mot person.

Enligt paragrafens 2 mom. får det, utöver vad som föreskrivs i lagstiftningen om behandlingen av personuppgifter vid PTG-myndigheterna, till ett brottsanalysregister för samkörning, behandling och lagring lämnas ut sådana uppgifter ur de övriga i PTG-kriminalunderrättelseenheten företrädda myndigheternas informationssystem och sådana uppgifter som inhämtats genom kriminalunderrättelseverksamhet, observation och iakttagelse i samband med ett enskilt uppdrag vilka är nödvändiga för att ett brottsbekämpningsuppdrag som avses i 1 mom. ska kunna utföras.

Bestämmelsen gör det möjligt att också t.ex. föra in uppgifter från gränsbevakningsväsendets passagerar- och besättningsförteckningar i ett brottsanalysregister som inrättats av polisen, och att föra in skatteuppgifter som tullen har tillgång till i ett brottsanalysregister som inrättats av polisen, i sådana situationer där en PTG-kriminalunderrättelseenhet utför ett gemensamt brottsbekämpningsuppdrag. Avsikten är att 19 § i lagen om behandling av personuppgifter vid gränsbevakningsväsendet ändras i samband med denna lag.

Enligt paragrafens 3 mom. kan en PTG-myndighet som har inrättat ett brottsanalysregister bevilja de företrädare för myndigheter i PTG-kriminalunderrättelseenheten till vars uppgiftsområde informationen i registret ansluter sig rätt att använda registret. Rätt att använda registret innebär att en företrädare för en myndighet som deltar i PTG-enhetens arbete kan behandla uppgifterna som finns i brottsanalysregistret. T.ex. en företrädare för tullen som deltar i arbetet vid PTG-kriminalunderrättelsecentralen ska ha rätt att behandla kriminalunderrättelseinformation som anknyter till avslöjande och undersökning av de sammanhängande brotten också till de delar som informationen inte gäller ett tullbrott.

Enligt paragrafens 4 mom. kan en företrädare för en myndighet som ingår i en PTG-kriminalunderrättelseenhet till den myndighet som han företräder endast lämna ut sådan analyserad kriminalunderrättelseinformation som är nödvändig för genomförandet av ett

sådant brottsbekämpningsuppdrag som hör till myndighetens uppgiftsområde och sådan analyserad information om brottsliga företeelser som hör till myndighetens uppgiftsområde och som behövs för fattandet av strategiska beslut. Genom bestämmelsen vill man begränsa de i PTG-kriminalunderrättelseenheten verksamma företrädarnas rätt att överlämna informationen till den PTG-myndighet som de företräder. Företrädare för en myndighet som deltar i arbetet vid PTG-centralen får alltså endast lämna ut analyserad kriminalunderrättelseinformation som anknyter till ett enskilt brott eller till flera sammanhängande brott. I så fall är det inte fråga om att vidarebefordra ursprunglig information.

7 §. PTG-spanings- och utredningsgrupper. Enligt paragrafens 1 mom. ska PTG-myndigheterna kunna inrätta gemensamma spanings- och utredningsgrupper för att förhindra, avslöja och utreda ett brott eller flera brott som har samband med varandra. En PTG-spanings- och utredningsgrupp kan inrättas gemensamt av de myndigheter till vars uppgiftsområde brottet helt eller delvis hör. I praktiken har PTG-myndigheternas gemensamma spanings- och undersökningsverksamhet i synnerhet i anslutning till identifieringen av allvarlig brottslighet som ska bli föremål för brottsbekämpning blivit en viktig del bekämpningen av den allvarligaste brottsligheten. PTG-kriminalunderrättelse- och brottsanalysverksamheten producerar material om sammahängande brott som berör flera PTG-myndigheters uppgiftsområde. På grund av att PTG-myndigheterna har olika befogenheter är det nödvändigt att föreskriva om PTG-spanings- och utredningsgrupperna i lag. Samtidigt föreslås att gruppernas befogenheter när det gäller spaning och undersökning förtydligas.

Ett avtal om inrättande av en PTG-spanings- och utredningsgrupp ska ingås skriftligt eller på något annat sätt som kan kontrolleras senare. I synnerhet ansvarsförhållandena ska kunna kontrolleras i efterskott. Ett sätt som uppfyller detta krav är t.ex. att det görs upp en skriftlig promemoria över det möte där man kommit överens om inrättandet av gruppen. Det föreslås ingen bestämd form för avtalet.

En PTG-spanings- och utredningsgrupp kan t.ex. inrättas för att avslöja och undersöka ett enskilt brott, en serie av brott eller flera sammanhängande brott som har begåtts av en kriminell grupp vid en viss tid. Till en helhet av flera brott som har samband med varandra kan det också höra olika typer av brott, t.ex. narkotikabrott, penningtvättsbrott och brott mot person.

Det är inte fråga om ett permanent arrangemang mellan myndigheterna, utan en samarbetsform som är tidsbegränsad och gäller en bestämd brottslig företeelse.

I paragrafens 2 mom. föreskrivs att de PTG-myndigheter som ska delta i PTG-spanings- och utredningsgruppen tillsammans kommer överens om inrättandet av och deltagandet i den. När en PTG-spanings- och utredningsgrupp inrättas ska man också komma överens om vilka brott som är föremål för gruppens åtgärder samt ledningsförhållandena i gruppen. Den brottsliga verksamhet som ska bli föremål för spaningsverksamheten kan i regel inte definieras lika exakt som ett brottsbekämpningsprojekt som är föremål för förundersökning, men också i detta fall ska gärningsmän och de viktigaste brottsbenämningarna samt tidpunkter och platser för brotten anges åtminstone preliminärt så att föremålet för utredningen kan identifieras. Företrädare för de myndigheter till vilkas uppgiftsområde brottet eller de sammanhängande brotten helt eller delvis hör kan delta i PTG-spanings- och utredningsgruppens arbete.

Enligt paragrafens 3 mom. har en företrädare för en PTG-myndighet rätt att i PTG-spanings- och utredningsgruppen under ledning och nödvändig övervakning av gruppens ledare delta i alla de åtgärder som krävs för att förhindra, avslöja och utreda de brott som är föremål för den gemensamma spanings- och utredningsverksamheten och som gruppens ledare med stöd av sina befogenheter har beslutat att genomföra. Bestämmelsen innebär en utvidgning av PTG-myndigheternas befogenheter när de ingår i en PTG-spanings- och utredningsgrupp. Bestämmelsen gör det möjligt att en PTG-myndighet under ledning eller nödvändig övervakning av gruppens ledare kan delta i utförandet av en sådan enskild åtgärd som

inte annars hör till denna PTG-myndighets befogenheter. Det innebär t.ex. att en gränsbevakningsman som deltar i en utredningsgrupp som leds av polisen eller tullen kan delta i det tekniska genomförandet av teleavlyssning eller i behandlingen av information som erhållits genom teleavlyssning.

I fråga om internationella gemensamma utredningsgrupper finns det särskilda bestämmelser i lagen om gemensamma utredningsgrupper (1313/2002). Bestämmelser om gemensamma utredningsgrupper finns också i konventionen om ömsesidig rättslig hjälp mellan EU:s medlemsstater och i Neapel II. Avsikten är inte att genom den föreslagna lagen ändra bestämmelserna om internationella gemensamma utredningsgrupper i den gällande lagen. Om företrädare för olika PTG-myndigheter i Finland deltar i en internationell utredningsgrupp iaktas i samarbetet i tillämpliga delar vad som förskrivs i denna lag.

8 §. Övervakning. I paragrafen fastställs att PTG-myndigheterna inom ramen för sina uppgifter och befogenheter är skyldiga att främja sådan övervakning som enligt bestämmelserna är en annan PTG-myndighets huvuduppgift. De andra PTG-myndigheterna ska inom ramen för sina befogenheter t.ex. främja övervakningen av allmän ordning och säkerhet som är polisens uppgift, övervakningen av lagligheten vid import och export som är tullens uppgift och övervakningen av personers inresa och utresa som är gränsbevakningsmyndigheternas uppgift. En motsvarande bestämmelse om främjande av en annan PTG-myndighets uppgifter finns också i den gällande förordningen av statsrådet om samarbete mellan polis- tull- och gränsbevakningsväsendet.

I praktiken genomförs övervakningen t.ex. så att man arbetar i par vid ett gränsövergångsställe eller genom sampatrullering vid övervakning av sjötrafiken.

I fråga om övervakning och befogenheterna när det gäller övervakning när en myndighet utför uppgifter som hör till en annan PTG-myndighets huvuduppgifter finns särskilda bestämmelser.

9 §. Internationellt samarbete. PTG-myndigheterna ska samråda om målen för det internationella samarbetet och i förväg natio-

nellt komma överens om internationella åtgärder som utförs gemensamt och om deltagande i operationer med beaktande av PTG-myndigheternas uppgifter och befogenheter.

Bestämmelsen innebär en särskild samarbetskyldighet för PTG-myndigheterna att nationellt samordna och koordinera sina mål för det internationella samarbetet till de delar som de tangerar någon annan PTG-myndighets eller alla PTG-myndigheters uppgifter. Samordningens betydelse betonas t.ex. när frågor med nära anknytning till varandra behandlas samtidigt i sådana arbetsgrupper inom EU där endast en eller två PTG-myndigheter är företrädare.

En på förhand och väl genomförd nationell koordinering t.ex. när det gäller internationella åtgärder för att bekämpa gränsöverskridande brottslighet och deltagande i internationella operationer ökar effektiviteten och ändamålsenligheten när PTG-myndigheterna utför sina egna huvuduppgifter.

10 §. Tillfällig överlåtelse av utrustning, lokaler och personal till en annan PTG-myndighet. Enligt 1 mom. ska en PTG-myndighet, utöver vad som föreskrivs någon annanstans i lag, vara skyldig att till en annan PTG-myndighet tillfälligt överlåta utrustning, lokaler, personalresurser och experttjänster som den andra myndigheten inte har tillgång till för att användas vid nödvändiga åtgärder i anslutning till brottsbekämpnings- och övervakningssamarbete eller internationellt samarbete. Ett villkor för lämnande av sådant bistånd ska vara att det kan ske utan att det äventyrar utförandet av lagstadgade uppgifter vid den myndighet som överlåter resurserna.

Avsikten med bestämmelsen är framför allt att förbättra sam användningen av resurser så att alla PTG-myndigheter inte behöver utbilda egen specialpersonal och skaffa specialutrustning för sådana speciella situationer som endast undantagsvis förekommer inom PTG-myndighetens uppgiftsområde. Bestämmelsen förutsätter t.ex. att polisen också förvarar personer som de andra PTG-myndigheterna gripit, anhållit eller häktat i sina förvaringslokaler för anhållna.

Förutom i denna bestämmelse föreskrivs det annanstans i lagstiftningen om de skyldigheter och möjligheter PTG-myndigheterna har att lämna handräckning

till och begära handräckning av en annan PTG-myndighet. Avsikten är inte att denna lag ska ändra dessa skyldigheter.

I denna lag används inte begreppet handräckning eftersom det inte är tillräckligt exakt för att beskriva den form av bistånd som lämnas till en annan PTG-myndighet. PTG-myndigheterna ska fortsättningsvis kunna lämna handräckning till och ta emot handräckning av varandra in enlighet med vad som föreskrivs i deras respektive speciallagar. Sådan handräckning kommer i fråga t.ex. när gränsbevakningsväsendets luftfartyg används i efterspaningen av en förolyckad person när det inte föreligger något brott.

I fråga om användning av en annan PTG-myndighets personal varken ökar bestämmelsen PTG-myndigheternas befogenheter eller utvidgar ens tillfälligt befogenheternas tillämpningsområde. I lagens 3 § föreskrivs om de tillfällen där en PTG-myndighet kan utföra en åtgärd för en annan PTG-myndighets räkning eller för att bistå en annan PTG-myndighet.

11 §. Ersättning för kostnader. I paragrafen föreskrivs om fördelningen av de kostnader som föranleds av PTG-samarbetet. Genom att införa bestämmelser om kostnadsersättning vill man förtydliga nuvarande praxis när det gäller fördelningen av kostnaderna.

Enligt paragrafens 1 mom. ska varje PTG-myndighet som deltar i samarbetet svara för kostnaderna för samarbetet och det bistånd som avses i 10 §. Om biståndet binder stora resurser och drar ut på tiden så att det väsentligt försvårar de grundläggande funktionerna vid den PTG-myndighet som lämnar det eller orsakar betydande kostnader, har den myndighet som lämnar bistånd rätt att få ersättning för sina direkta kostnader.

Genom bestämmelsen vill man begränsa förfarandet med ersättning så att det inte gäller små kostnader. I fråga om lokaler för förvaring av anhållna innebär bestämmelsen att nuvarande praxis fortsätter. Polisen ska också för tullens och gränsbevakningsväsendets räkning förvara personer som gripits. Polisen ska inte debitera tullen eller gränsbevakningsväsendet för normala kostnader som föranleds av förvaringen av anhållna personer.

Bestämmelsen stämmer till sitt innehåll överens med förordningen om försvarsmaktens handräckning till polisen (782/1980)

12 §. Närmare bestämmelser. Enligt paragrafens 1 mom. kan närmare bestämmelser om förfarandet i anslutning till framställningar om samarbete, om PTG-samarbetsorganen och metoderna för PTG-samarbetet, om ordnandet och övervakningen av PTG-kriminalunderrättelse- och brottsanalysverksamheten och om PTG-spanings- och utredningsgrupperna samt om begäran om och lämnande av bistånd i form av utrustning, lokaler, personalresurser och experttjänster utfärdas genom förordning av statsrådet.

Eftersom det föreskrivs i gränsbevakningslagen och reglementet för statsrådet om samarbete och förfaranden i samband med stängning av gränsövergångsställen, behövs inga bestämmelser om detta i denna lag.

13 §. Ikraftträdandebestämmelser. I paragrafen finns en vanlig ikraftträdandebestämmelse.

1.2 Gränsbevakningslagen

1 §. Tillämpningsområde. Till gränsbevakningslagens 1 § som gäller lagens tillämpningsområde fogas ett omnämnande av att bestämmelser om samarbetet mellan polisen, tullen och gränsbevakningsväsendet också finns i lagen om samarbete mellan polisen, tullen och gränsbevakningsväsendet. Detta är viktigt också av den orsaken att en del av de bestämmelser som nu finns i gränsbevakningslagen kommer att flyttas till lagen om samarbete mellan polisen, tullen och gränsbevakningsväsendet genom de lagförslag som ingår i propositionen.

21 §. Brådskande polisuppgifter för upprätthållande av allmän ordning och säkerhet. Enligt den ursprungliga ordalydelsen i 21 § i det lagförslag som ingick i regeringens proposition med förslag till revidering av lagsiftningen om gränsbevakningsväsendet och gränsszonen (RP 6/2005) skulle bestämmelsen i denna paragraf uttryckligen ha gällt brådskande polisuppgifter för upprätthållande av allmän ordning och säkerhet. Paragrafens ordalydelse ändrades i samband med behandlingen i riksdagen så att det nu föreskrivs om

gränsbevakningsväsendets åtgärder för förhindrande eller avbrytande av brott. Därför överensstämmer paragrafens rubrik och innehåll inte med varandra. Framför allt strider formuleringen också mot 3 § i den lag om samarbetet mellan polisen, tullen och gränsbevakningsväsendet som nu föreslås.

Därför föreslås att ordalydelsen i paragrafen ändras så att den hänvisar uttryckligen till de brådskande polisuppgifter för upprätthållande av allmän ordning och säkerhet som avses i 2 kap. i polislagen. Dessa polisuppgifter är till innehållet delvis andra än de uppgifter som syftar till förhindra eller avbryta brott, vilket det redogörs för ovan i propositionen.

41 §. Gränsbevakningsmännens befogenheter för förebyggande och utredning av brott. I 3 mom. stryks bestämmelsen enligt vilken en gränsbevakningsman som deltar i en förundersökning som leds av en annan förundersökningsmyndighet har rätt att behandla information som har inhämtats med en metod som gränsbevakningsväsendet inte har tillgång till. Bestämmelsen behövs inte i detta sammanhang eftersom den kommer att ingå i 7 § 3 mom. i lagen om samarbete mellan polisen, tullen och gränsbevakningsväsendet.

77 §. Handräckning av gränsbevakningsväsendet. Paragrafen ändras eftersom det föreskrivs om bistånd som gränsbevakningsväsendet lämnar de andra PTG-myndigheterna i den föreslagna lagen om samarbete mellan polisen, tullen och gränsbevakningsväsendet. Till paragrafen fogas därför en hänvisningsbestämmelse. I övrigt ändras inte paragrafen, varför handräckning som gränsbevakningsväsendet lämnar polisen och tullen bestäms enligt denna paragraf.

78 §. Handräckning till gränsbevakningsväsendet. I paragrafen görs en motsvarande ändring som i bestämmelsen om lämnande av handräckning i 77 §.

84 §. Närmare bestämmelser. Genom förordning av statsrådet utfärdas närmare bestämmelser

1) om gripande av en person enligt 36 § 2 mom., 37 § och 71 § 2 mom., om omhändertagande av egendom enligt 28, 59, 66, och 69 § samt om protokoll som ska upprättas eller andra anteckningar som ska göras i samband med kroppsvsitation enligt 19 och 28 §,

2) om utrustande av en gränsbevakningsman med maktmedels- och skyddsredskap och vid behov om en gränsbevakningsmans övriga utrustning,

3) vid behov om behandling av ett tillstånds- eller anmälningsärende enligt denna lag och om förfarandet vid anmälan och ansökan om tillstånd.

1.3 Lag om ändring av 19 § i lagen om behandling av personuppgifter vid gränsbevakningsväsendet

19 §. Uppgifter om personer i fordon som passerar den yttre gränsen. Paragrafen har i sin nuvarande form i sak samma innehåll som motsvarande paragraf hade redan i lagen om gränsbevakningsväsendet. Paragrafen flyttades som sådan till gränsbevakningslagen. Paragrafen är alltså från tiden före Finland hade anslutit sig till området för fri rörlighet. Europeiska kommissionen startade 2006 en undersökning för att reda ut vilka bestämmelser som utgör faktiska hinder för den fria rörligheten när personer rör sig mellan staterna i området. Resultaten av utredningen har ännu inte offentliggjorts, men det är uppenbart att 19 § i lagen om behandling av personuppgifter vid gränsbevakningsväsendet inte är förenlig med Europeiska unionens lagstiftning och fördragen om upprättandet av Europeiska gemenskaperna.

Till följd av det ovan relaterade föreslås att paragrafen uppdateras så att den endast gäller trafik vid de yttre gränserna. Samtidigt får gränsbevakningsväsendet motsvarande rätt som det föreskrivs om i 28 § 1 mom. 1 punkten i tullagen att i fråga om trafik vid Schengenområdets yttre gränser få uppgifter av samfund och sammanslutningar ur register som gäller passagerare och fordons personal. Bestämmelsen gör det i praktiken möjligt att få uppgifter ur förhandsbokningssystemen.

1.4 Lagen om ändring av tullagen

En totalrevidering av tullagen bereds för närvarande vid finansministeriet. I samband med att den föreslagna lagen om samarbete mellan polisen, tullen och gränsbevakningsväsendet stiftas är det dock nödvändigt att bestämmelser om tillfälliga analysregister

och om åtgärdsfördröjning tas in i lagen före totalrevideringen.

22 §. Till lagens 22 § fogas ett nytt 2 mom. Enligt momentet kan det för ett eller flera tulldistrikts bruk, eller för bruk av en person som hör till tullverkets personal eller en arbetsgrupp som består av tullverkets personal inrättas tillfälliga register för brottsanalys för att förhindra, avslöja och utreda sådana tullbrott som kan medföra fängelsestraff. I registret ska det vara tillåtet att samköra, lagra och annars behandla uppgifter ur de informationssystem som nämns i 23, 23 a, 23 c och 23 d §. Dessutom ska det vara tillåtet att i det tillfälliga registret samköra, lagra och annars behandla uppgifter som en tullman inhämtat genom kriminalunderrättelseverksamhet, observationer och iakttagelser i samband med ett enskilt uppdrag samt uppgifter ur alla andra register och informationssystem som tullmyndigheterna med stöd av 28 § har rätt att få uppgifter ur.

Det nya 2 mom. i 22 § motsvarar när det tillämpas vid förebyggande av tullbrott den bestämmelse enligt vilken det är möjligt att inrätta tillfälliga analysregister som genom lag har fogats till 6 § i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet.

Med brottsanalys avses här behandling av information som inhämtats genom planerad och systematisk kriminalunderrättelseverksamhet eller från någon annan källa i syfte att uppnå de mål som uppställts för att förhindra, avslöja och utreda brott. En effektiv brottsanalys är en förutsättning för en planmässig och systematisk verksamhet när det gäller att förhindra, avslöja och utreda brott.

Genom förslaget blir det möjligt att idka brottsanalysverksamhet genom att tillfälligt samköra, lagra och annars behandla personuppgifter och andra uppgifter från olika källor.

I de föreslagna registren ska det endast vara tillåtet att lagra uppgifter tillfälligt. I de flesta fall kommer de uppgifter som har lagrats i registret att fogas till det förundersökningsmaterial som gäller sammanhängande brott som har avslöjats med hjälp av brottsanalysverksamheten. Annat material som lagrats i registret överförs när det finns förutsättningar för det till polisens andra register eller utplånas.

I registret får samlas och lagras uppgifter som ansluter till förhindrande, avslöjande och utredande av brott t.ex. ur register som är avsedda för polisens riksomfattande bruk och ur vissa av gränsbevakningsväsendets register. Det ska också vara tillåtet att samla och lagra uppgifter i registret som i samband med ett enskilt uppdrag har inhämtats av en tullman genom kriminalunderrättelseverksamhet, observationer och iakttagelser i anslutning till tullbrottsbekämpning eller tullövervakning. Sådana uppgifter är t.ex. uppgifter som erhållits genom teknisk avlyssning när uppgifterna gäller ett brott för vars förhindrande eller avbrytande det är tillåtet att ordna avlyssning. I fråga om inrättandet och användningen av ett brottsanalysregister, överlämnande av uppgifter som finns i registret till en annan myndighet samt utövandet av rätten till insyn tillämpas tullagens allmänna bestämmelser om personregister.

24 §. Med anledning av den föreslagna bestämmelsen om inrättandet av tillfälliga analysregister i 22 § 2 mom. föreslås att det fogas ett nytt 4 mom. till tullagens 24 §. Enligt den föreslagna bestämmelsen ska uppgifter i ett analysregister utplånas i tillämpliga delar så som föreskrivs i 26 § 1 mom. 2 punkten samt 2 och 4 mom. i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet i fråga om motsvarande register som inrättats med stöd av 6 § 1 mom. 2 punkten i den nämnda lagen. Detta betyder bl.a. att uppgifterna i ett tillfälligt register ska utplånas då fem år förflutit sedan den gärning, åtgärd eller händelse som föranledde registreringen antecknades, om inte uppgifterna behöver bevaras på grund av undersökning eller övervakning. Uppgifter skall dock inte utplånas på dessa grunder, om de inbegriper uppgifter som hänför sig till en persons säkerhet eller en tullmans säkerhet i arbetet. Enligt 26 § 4 mom. i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet ska ett sådant tillfälligt personregister som inrättats för polisens bruk och som inte längre behövs förstöras om det inte arkiveras. På motsvarande sätt ska ett personregister som inrättats med stöd av 22 § 2 mom. i tullagen och som inte längre behövs behandlas.

Olika undersöknings- och underrättelsepromemorior som gäller förundersökningen

av en enskild brottshelhet eller enskilda observationsprojekt eller observationsoperationer ska dock inte anses vara personregister, fastän automatisk databehandling kan användas för upprättandet av en promemoria i synnerhet när det gäller omfattande ärenden (RP 93/2002 rd).

26 §. I tullagens 26 § föreskrivs om till vilka myndigheter personuppgifter utan hinder av sekretessbestämmelserna kan lämnas ut med hjälp av teknisk anslutning. I bestämmelsen nämns också för vilka ändamål uppgifterna får lämnas ut. Personuppgifter i tullens informationssystem och register kan enligt bestämmelsen bl.a. lämnas ut till polisen och gränsbevakningsväsendet för avvärjande eller utredning av brott eller för skötsel av utlänningsfrågor eller för övervakning av utlänningsars inresa och utresa.

I paragrafens 2 mom. föreskrivs dock att uppgifterna i det bevakningsdataregister som avses i 23 § får utlämnas endast till polis och gränsbevakningsmyndighet för förebyggande och undersökning av brott. Dessutom får dessa uppgifter lämnas ut till centralkriminalpolisen även för vidareöverlåtelse till den europeiska polisbyrå i enlighet med konventionen om upprättandet av en europeisk polisbyrå (FördrS 79/1998) och för införande i den centrala databasen i Schengens informationssystem.

Syftet med ett sådant tillfälligt analysregister som avses i det nya 2 mom. som fogas till 22 § är i princip detsamma som syftet med det bevakningsdataregister som avses i 23 §, dvs. förebyggande och undersökning av brott. Därför bör också bestämmelserna om utlämnande av uppgifter ur dessa register överensstämma med varandra. Av denna anledning föreslås att det i 26 § 2 mom. i tullagen föreskrivs att uppgifterna i ett analysregister på motsvarande sätt som uppgifterna i bevakningsdataregistret omfattas av en begränsning enligt vilken personuppgifter i registren endast får lämnas ut till polisen och gränsbevakningsmyndigheterna för förebyggande och undersökning av brott. Dessutom får uppgifter ur dessa register lämnas ut till centralkriminalpolisen även för vidareöverlåtelse till den europeiska polisbyrå i enlighet med konventionen om upprättandet av en europeisk polisbyrå (FördrS 79/1998) och för

införande i den centrala databasen i Schengens informationssystem.

45 a §. På motsvarande sätt som i bestämmelsen i 5 § 1 mom. som genom lag har tagits in i polislagen föreslås det att det i 45 a § föreskrivs om åtgärdsfördröjning i anslutning till förebyggande av brott. En tullman ska ha rätt att i samband med informationsinhämtning för förebyggande av tullbrott dröja med att ingripa i ett pågående brott när det är nödvändigt för att dölja informationsinhämtningen eller säkra syftet med den.

Den föreslagna bestämmelsen ska tillämpas på åtgärder i samband med informationsinhämtning för förebyggande av brott, t.ex. observation eller teknisk observation. I dessa fall ska en tullman för att förhindra att verksamheten avslöjas eller för att dölja syftet med den kunna dröja med att ingripa i ett pågående brott. På motsvarande sätt som i 5 § 1 mom. i polislagen ska bestämmelsen i 45 a § i tullagen inte gälla brott som ”orsakar överhängande allvarlig fara någons för liv, hälsa eller frihet eller överhängande risk för betydande miljö-, egendoms- eller förmögenhetskada”. Avsikten är att den föreslagna bestämmelsen om åtgärdsfördröjning i 45 a § ska tillämpas i enlighet med den proportionalitetsprincip som framgår av 13 § 1 mom. i tullagen. Proportionalitetsprincipen gäller alla tullåtgärder och den förutsätter att åtgärderna och deras nackdelar står i rimligt proportion till det mål som ska uppnås.

1.5 Lagen om ändring av 54 § i polislagen

54 §. Närmare bestämmelser. Genom förordning av statsrådet utfärdas närmare bestämmelser om

1) polisens funktionella ledningsförhållanden, särskilda uppgifter i samband med polisundersökning i vissa fall, förfarandet vid ansökan om och utbetalning av ersättningar enligt 47 §, polisens emblem, tjänstemärke och beväpning,

2) anmälningar och utredningar angående utövande av befogenheter som grundar sig på internationella fördrag.

2 Närmare bestämmelser och föreskrifter

I propositionen föreslås att statsrådets förordning om samarbete mellan polis-, tull- och gränsbevakningsmyndigheterna ska upphävas. Genom förordning av statsrådet ska det utfärdas bestämmelser bl.a. om beslutsförfarandet vid åtgärdsfördröjning, beslutsförfarandet vid kontrollerad leverans, förfarandet vid framställning om samarbete, PTG-samarbetsorganen och metoderna för PTG-samarbetet, ordnandet och övervakningen av PTG-kriminalunderrättelse- och brottsanalysverksamheten, PTG-spanings- och utredningsgrupperna samt begäran om och lämnande av bistånd i form av utrustning, lokaler, personalresurser och experttjänster.

Avtal som polisen, tullen och gränsbevakningsväsendet har ingått sinsemellan ska uppdateras så att de motsvarar den nya lagstiftningen och de förordningar som utfärdas med stöd av den.

3 Ikraftträdande

Det föreslås att lagarna träder i kraft så snart som möjligt.

4 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

Enligt den gällande lagstiftningen om polisen, tullen och gränsbevakningsväsendet får PTG-myndigheterna när de utför uppgifter i

samband med brottsbekämpning ingripa i medborgarnas grundläggande fri- och rättigheter i den utsträckning som uppgiften kräver. PTG-myndigheterna ges inte nya befogenheter i den nya lagen annat än i anslutning till sådant informationsinhämtnings-, undersöknings- och kriminalunderrättelse-samarbete som ingår i det samarbete som avses i lagen. De utvidgningar av befogenheterna som föreslås är dock obetydliga. Med avseende på de grundläggande fri- och rättigheterna är det av betydelse att det inte föreslås några utvidgningar av de befogenheter som vissa PTG-myndigheter redan har enligt sina egna befogenhetslagar. Av denna anledning är propositionen inte heller av betydelse med avseende på de regler som gäller skyddet av personuppgifter i lagstiftningen om de grundläggande fri- och rättigheterna.

De föreslagna bestämmelserna möjliggör en ändamålsenlig fördelning av brottsbekämpningsuppgifterna mellan PTG-myndigheterna. Det innebär att det inte kommer att förekomma någon sådan överföring av uppgifter mellan myndigheterna som kan vara problematisk med tanke på de grundläggande fri- och rättigheterna, eftersom också den myndighet som överför uppgifter är behörig att utföra den uppgift som föreslås bli överförd. Dessutom har PTG-myndigheterna tillräcklig utbildning för att klara av de åtgärder som föreslås i lagen.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag**om samarbete mellan polisen, tullen och gränsbevakningsväsendet**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

Allmänna bestämmelser

1 §

Lagens syfte

Syftet med denna lag är att främja samarbetet mellan polisen, tullen och gränsbevakningsväsendet (*PTG-myndigheterna*) och genomförandet av gemensamma riktlinjer för PTG-myndigheternas verksamhet så att PTG-myndigheternas lagstadgade uppgifter och enskilda åtgärder när det gäller förebyggande, avslöjande och utredning av brott (*brottbekämpning*), övervakning samt internationellt samarbete i anslutning till dessa utförs på ett ändamålsenligt, effektivt och ekonomiskt sätt.

Med samarbete avses i denna lag åtgärder som vidtas i samband med brottbekämpning, övervakning eller internationellt samarbete för en annan PTG-myndighets räkning eller för att bistå den andra myndigheten inom dennas uppgiftsområde samt samarbete som bedrivs inom PTG-myndigheternas gemensamma uppgiftsområde.

I fråga om PTG-myndigheternas uppgifter och befogenheter i samband med dem gäller vad som föreskrivs särskilt om dem.

Brottbekämpningssamarbetet mellan polisen, tullen och gränsbevakningsväsendet

2 §

Åtgärder inom en annan PTG-myndighets uppgiftsområde

En PTG-myndighet kan på begäran för en annan PTG-myndighets räkning vidta en så-

dan åtgärd i anslutning till brottbekämpning som hör till den andra myndighetens uppgiftsområde inom ramen för de befogenheter som den får utöva inom sitt eget uppgiftsområde när det gäller dess egna brottbekämpningsuppdrag.

En PTG-myndighet kan också utan begäran i anslutning till brottbekämpning vidta en sådan åtgärd som avses i 1 mom., om åtgärden inte kan skjutas upp. Den PTG-myndighet till vars uppgiftsområde åtgärden hör ska utan onödigt dröjsmål underrättas om åtgärden. Åtgärderna ska avslutas när den myndighet för vars räkning åtgärden vidtas ber om det eller själv åtar sig uppgiften.

Vidtar en PTG-myndighet inte en åtgärd som avses i 2 mom., ska den utan onödigt dröjsmål informera den PTG-myndighet till vars uppgiftsområde åtgärden hör om det ärende som kommit till dess kännedom, om informationen är nödvändig för att förhindra ett allvarligt brott eller för att en undersökning av ett sådant brott ska kunna inledas eller om den är nödvändig av något annat med dessa jämförbart särskilt skäl.

3 §

Information och avtal om åtgärder inom PTG-myndigheternas gemensamma uppgiftsområde

En PTG-myndighet ska utan onödigt dröjsmål informera den PTG-myndighet till vars uppgiftsområde ärendet också hör om brott som den fått kännedom om och åtgärder i anslutning till brottet genom att göra en anteckning i PTG-myndigheternas gemensamma register.

PTG-myndigheterna ska från fall till fall komma överens om åtgärder i anslutning till

sådana brott som avses i 1 mom. så, att samarbetet ger det mest ändamålsenliga resultatet med tanke på det straffrättsliga ansvaret och beaktar varje PTG-myndighets huvuduppgifter och aktionsberedskap. Om överenskommelse inte nås ska polisen besluta om åtgärderna. Bestämmelser om beslutsförfarandet utfärdas genom förordning av statsrådet.

4 §

Förfarande vid kontrollerade leveranser

En PTG-myndighet ska utan onödigt dröjsmål informera den PTG-myndighet till vars uppgiftsområde ärendet också hör om framställningar som den gjort eller mottagit angående handräckning eller rättslig hjälp i samband med leveranser som passerar riksgränsen (*kontrollerade leveranser*), när framställningarna baserar sig på ett internationellt avtal eller någon annan förpliktelse som är bindande för Finland.

De behöriga PTG-myndigheterna ska samsamma från fall till fall komma överens om den kontrollerade leveransen och åtgärder som gäller den så, att den inte orsakar överhängande allvarlig fara för liv, hälsa eller frihet eller överhängande risk för betydande miljö-, egendoms- eller förmögenhetsskada.

Förfarandet som avses i 2 mom. tillämpas också när det gäller en PTG-myndighets begäran om åtgärder i anslutning till olagliga leveranser som passerar riksgränsen.

Närmare bestämmelser om beslutsförfarandet enligt denna paragraf kan utfärdas genom förordning av statsrådet.

5 §

PTG-kriminalunderrättelseenheter

För PTG-myndigheternas kriminalunderrättelse- och brottsanalysverksamhet kan det inrättas riksomfattande, regionala och lokala PTG-kriminalunderrättelseenheter. En PTG-kriminalunderrättelseenhet kan bestå av företrädare för PTG-myndigheterna som förordnas särskilt och av även företrädare för andra myndigheter, om dessa har särskilda polisbefogenheter enligt 8 § i polislagen (493/1995)

att utföra de uppgifter som anses i 1 § i polislagen.

PTG-kriminalunderrättelseenheterna har till uppgift att samla in, analysera och förmedla aktuell och täckande kriminalunderrättelseinformation för PTG-myndigheternas riksomfattande, regionala och lokala ändamål.

6 §

Behandlingen av uppgifter vid PTG-kriminalunderrättelseenheterna

En PTG-myndighet som är företrädd i en PTG-kriminalunderrättelseenhet kan för ett enskilt brottsbekämpningsuppdrag som gäller allvarlig eller omfattande brottslighet inrätta ett sådant tillfälligt register för brottsanalys som avses i 6 § 2 mom. i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet (761/2003), 4 § i lagen om behandling av personuppgifter vid gränsbevakningsväsendet (579/2005) eller 22 § 2 mom. i tullagen (1466/1994).

Utöver vad som föreskrivs i lagstiftningen om behandlingen av personuppgifter vid den PTG-myndighet som inrättat ett register i fråga, får det till ett brottsanalysregister för samkörning, behandling och lagring lämnas ut sådana uppgifter ur de övriga i PTG-kriminalunderrättelseenheten företrädda myndigheternas datasystem och sådana uppgifter som inhämtats genom kriminalunderrättelseverksamhet, observationer och iakttagelser i samband med ett enskilt uppdrag vilka är nödvändiga för att ett brottsbekämpningsuppdrag som avses i 1 mom. ska kunna utföras.

Den PTG-myndighet som har inrättat ett brottsanalysregister kan bevilja de företrädare för myndigheter i PTG-kriminalunderrättelseenheten till vars uppgiftsområde informationen i registret ansluter sig rätt att använda registret.

Den som verkar vid en PTG-kriminalunderrättelseenhet som företrädare för myndighet kan till denna myndighet lämna ut endast sådan analyserad kriminalunderrättelseinformation som är nödvändig för genomförandet av ett sådant brottsbekämp-

ningsuppdrag som hör till myndighetens uppgiftsområde.

7 §

PTG-spanings- och undersökningsgrupper

PTG-myndigheterna kan inrätta gemensamma spanings- och undersökningsgrupper för att förhindra, avslöja eller utreda ett brott eller flera brott som har samband med varandra. En PTG-spanings- och undersökningsgrupp kan inrättas gemensamt av de myndigheter till vars uppgiftsområde brottet eller brotten helt eller delvis hör.

De PTG-myndigheter som ska delta i PTG-spanings- och utredningsgruppen beslutar om inrättandet av och deltagandet i den. Samtidigt som PTG-spanings- och utredningsgruppen inrättas ska beslut fattas om gruppens ledningsförhållanden och vilka brott som är föremål för gruppens spanings- eller utredningsverksamhet.

En företrädare för en PTG-myndighet har rätt att i PTG-spanings- och utredningsgruppen under ledning och nödvändig övervakning av gruppens ledare delta i alla de åtgärder som krävs för gemensamt inhämtande av information eller för att förhindra, avslöja eller utreda de brott som är föremål för den gemensamma spanings- och utredningsverksamheten och som gruppens ledare med stöd av sina befogenheter har beslutat att genomföra.

PTG-myndigheternas övriga samarbete

8 §

Övervakning

En PTG-myndighet ska inom ramen för sina uppgifter och befogenheter främja sådan övervakning av allmän ordning och säkerhet, import och export av varor, personers inresa och utresa samt lagligheten i samband med utlänningars vistelse i landet som hör till en annan PTG-myndighets uppgifter.

9 §

Internationellt samarbete

PTG-myndigheterna ska samråda om målen för det internationella samarbetet och i förväg nationellt komma överens om internationella åtgärder som utförs gemensamt och om deltagande i operationer med beaktande av PTG-myndigheternas uppgifter och befogenheter.

Särskilda bestämmelser

10 §

Tillfällig överlåtelse av utrustning, lokaler och personal till en annan PTG-myndighet

Utöver vad som föreskrivs någon annanstans i lag är en PTG-myndighet skyldig att till en annan PTG-myndighet tillfälligt överlåta utrustning, lokaler, personalresurser och experttjänster som den andra myndigheten inte har tillgång till för att användas vid nödvändiga åtgärder i anslutning till brottsbekämpnings- och övervakningssamarbete eller internationellt samarbete. Ett villkor för biståndet är att det kan lämnas utan att detta äventyrar utförandet av lagstadgade uppgifter vid den myndighet som lämnar biståndet.

11 §

Ersättning för kostnader

Varje PTG-myndighet svarar för kostnaderna för det samarbete som avses i denna lag och det bistånd som avses i 10 §.

Om biståndet binder stora resurser och drar ut på tiden så att det väsentligt försvårar de grundläggande funktionerna vid den PTG-myndighet som lämnar bistånd eller orsakar betydande kostnader, har den myndighet som lämnar bistånd rätt att få ersättning för sina direkta kostnader.

12 §

Närmare bestämmelser

Närmare bestämmelser om förfarandet i anslutning till framställningar om samarbete, om PTG-samarbetsorganen och metoderna för PTG-samarbetet, om ordnandet och övervakningen av PTG-kriminalunderrättelse- och PTG-brottsanalysverksamheten och om PTG-spanings- och undersökningsgrupperna samt om begäran om och lämnande av bistånd i fråga utrustning, lokaler, personalre-

surser och experttjänster kan utfärdas genom förordning av statsrådet.

13 §

Ikraftträdandebestämmelser

Denna lag träder i kraft den 20 .
Genom denna lag upphävs statsrådets förordning av den 22 mars 2001 om samarbete mellan polis-, tull- och gränsbevakningsmyndigheterna (257/2001).

2.

Lag**om ändring av gränsbevakningslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i gränsbevakningslagen av den 15 juli 2005 (578/2005) 45 och 48 § samt
ändras 1 § 2 mom., 21 § 1 mom., 41 § 2 mom., 77 § 1 mom., 78 § och 84 § 1 mom. som föl-
 jer:

1 §

Tillämpningsområde

Lagen om gränsbevakningsväsendets för-
 valtning (577/2005) innehåller bestämmelser
 om ordnandet av gränsbevakningsväsendets
 förvaltning, utbildning och forskningsverk-
 samhet samt om gränsbevakningsväsendets
 tjänster och om särskilda rättigheter och
 skyldigheter för gränsbevakningsväsendets
 tjänstemän. Bestämmelser om behandlingen
 av personuppgifter och om rätten att erhålla
 och lämna ut uppgifter i gränsbevakningsvä-
 sendets verksamhet föreskrivs i denna lag, i
 lagen om behandling av personuppgifter vid
 gränsbevakningsväsendet (579/2005), i sjö-
 räddningslagen (1145/2001) samt annanstans
 i lag. Bestämmelser om samarbetet mellan
 polisen, tullen och gränsbevakningsväsendet
 finns också i lagen om samarbete mellan po-
 lisen, tullen och gränsbevakningsväsendet
 (.../....).

21 §

Brådskande polisuppgifter för upprätthållande av allmän ordning och säkerhet

På en polismans begäran kan gränsbevak-
 ningsväsendet i ett enskilt fall sköta sådana
 brådskande polisuppgifter för upprätthållan-
 de av allmän ordning och säkerhet som avses
 i 2 kap. i polislagen och som polisen inte
 utan dröjsmål kan sköta.

41 §

Gränsbevakningsmännens befogenheter för förebyggande och utredning av brott

Med undantag av täckoperation, bevispro-
 vokation genom köp, teleavlyssning och te-
 leövervakning gäller i fråga om en gränsbe-
 vakningsmans befogenheter inom sitt an-
 svarsområde för förebyggande och utredning
 av brott samt för väckande av åtal vad som i
 polislagen, förundersökningslagen, tvångs-
 medelslagen eller någon annanstans före-
 skrivs om polismäns befogenheter. Vad som
 i 31 f § i polislagen och i 5 a kap. 3 a § i
 tvångsmedelslagen föreskrivs om polisens
 rätt att inhämta uppgifter om mobilteleappa-
 raten och i 33 § i polislagen om teknisk ob-
 servation tillämpas även på gränsbevak-
 ningsväsendet.

77 §

Handräckning av gränsbevakningsväsendet

Utöver vad som föreskrivs någon annan-
 stans i lag kan gränsbevakningsväsendet på
 begäran lämna statliga myndigheter hand-
 räckning för fullgörande av en lagstadgad
 tillsynsskyldighet. Bestämmelser om bistånd
 som gränsbevakningsväsendet lämnar poli-
 sen och tullen finns i lagen om samarbete
 mellan polisen, tullen och gränsbevaknings-
 väsendet.

78 §

Handräckning till gränsbevakningsväsendet

En myndighet ska lämna gränsbevakningsväsendet sådan handräckning som behövs för fullgörande av ett uppdrag som ankommer på gränsbevakningsväsendet och som myndigheten är behörig att lämna. Bestämmelser om bistånd som lämnas till gränsbevakningsväsendet finns också i lagen om samarbete mellan polisen, tullen och gränsbevakningsväsendet.

84 §

Närmare bestämmelser

Genom förordning av statsrådet utfärdas närmare bestämmelser

1) om gripande av en person enligt 36 § 2 mom., 37 § och 71 § 2 mom., om omhändertagande av egendom enligt 28, 59, 66, och 69 § samt om protokoll som skall upprättas eller andra anteckningar som skall göras i samband med kroppsvisitation enligt 19 och 28 §,

2) om utrustande av en gränsbevakningsman med maktmedels- och skyddsredskap och vid behov om en gränsbevakningsmans övriga utrustning,

3) vid behov om behandling av ett tillstånds- eller anmälningsärende enligt denna lag och om förfarandet vid anmälan och ansökan om tillstånd.

Denna lag träder i kraft den 20 .

3.

Lag**om ändring av 19 § i lagen om behandling av personuppgifter vid gränsbevakningsväsendet**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 15 juli 2005 om behandling av personuppgifter vid gränsbevakningsväsendet (579/2005) 19 § som följer:

19 §

*Uppgifter om personer i fordon som passerar
den yttre gränsen*

Utan hinder av sekretessbestämmelserna har gränsbevakningsväsendet i fråga om brott som gränsbevakningsväsendet utreder rätt att av samfund och sammanslutningar ur register som gäller passagerare och fordons personal få uppgifter som behövs för förebyggande och utredning av brott och för väckande av åtal samt för upprätthållande av gränssäkerheten. Enligt överenskommelse med den registeransvarige har gränsbevakningsväsendet rätt att få uppgifter också hjälp av en teknisk anslutning.

Föraren av ett fordon som anländer till eller avgår från Finland och passerar den yttre gränsen ska till gränskontrollmyndigheten

vid in- respektive utresestället lämna uppgifter om personerna i fordonet. Befälhavaren för ett fartyg eller luftfartyg samt ägaren eller innehavaren av ett tåg eller något annat trafikmedel eller dennes företrädare ska till gränskontrollmyndigheten vid in- eller utresestället lämna en passagerar- och besättningsförteckning eller i övrigt uppgifter om trafikmedlets personal och passagerare samt övriga personer i trafikmedlet (*passagerar- och besättningsförteckning*). Uppgifterna kan lämnas genom teknisk anslutning.

Av passagerar- och besättningsförteckningen ska framgå släkt- och förnamn, födelsedatum, kön och medborgarskap för varje person som antecknats i förteckningen samt trafikmedlets nationalitet och registeruppgifter samt ankomst- och avgångsorten.

Denna lag träder i kraft den 20 .

4.

Lag**om ändring av tullagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i tullagen av den 29 december 1994 (1466/1994) 26 § 2 mom., sådant det lyder i lag 1104/1998, samt
fogas till 22 § ett nytt 2 mom., varvid det nuvarande 2 mom. blir 3 mom., till 24 §, sådan den lyder i lag 774/2003 och 1213/2006, ett nytt 4 mom. och till lagen en ny 45 a § som följer:

22 §

För analyser som görs för att förhindra, avslöja och utreda sådana tullbrott som kan medföra fängelsestraff får det inrättas tillfälliga register för att användas enligt 1 mom. 2 och 3 punkten. I registret är det tillåtet att samköra, lagra och annars behandla uppgifter ur de register som nämns i 23, 23 a, 23 c och 23 d §, uppgifter som tullmyndigheterna inhämtat genom kriminalunderrättelseverksamhet, observationer och iakttagelser i samband med ett enskilt uppdrag samt uppgifter ur andra datasystem, datafiler och register som tullmyndigheterna med stöd av 28 § har rätt att få uppgifter ur.

24 §

Om inte något annat följer av 3 mom., ska uppgifterna i ett analysregister som inrättats med stöd av 22 § 2 mom. utplånas i tillämpliga delar så som föreskrivs i 5 kap. 26 § 1 mom. 2 punkten samt 2 och 4 mom. i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet (761/2003).

26 §

Uppgifterna i bevakningsdataregistret och ett analysregister som inrättats med stöd av 22 § 2 mom. får dock lämnas ut endast till polisen och gränsbevakningsmyndigheterna för förebyggande och undersökning av brott. Sådana uppgifter liksom även de uppgifter som avses i 1 mom. får lämnas ut till central-kriminalpolisen även för vidareöverlåtelse till den europeiska polisbyrå i enlighet med konventionen om upprättandet av en europeisk polisbyrå (FördrS 79/1998) och för införande i den centrala databasen i Schengens informationssystem.

45 a §

En tullman som inhämtar information för förebyggande av tullbrott får dröja med att ingripa när ett sådant brott håller på att ske som inte orsakar överhängande allvarlig fara för någons liv, hälsa eller frihet eller överhängande risk för betydande miljö-, egendoms- eller förmögenhetsskada, om fördröjningen är nödvändig för att dölja att information inhämtas eller för att trygga syftet med att information inhämtas.

Denna lag träder i kraft den 20 .

5.

Lag**om ändring av 54 § i polislagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i polislagen av den 7 april 1995 (493/1995) 54 § 2 mom., sådant det lyder i lag
315/2005 och 525/2005, som följer:

54 §

Närmare bestämmelser

Genom förordning av statsrådet föreskrivs
om

1) polisens funktionella ledningsförhållanden, särskilda uppgifter i samband med polisundersökning i vissa fall, förfarandet vid

ansökan om och utbetalning av ersättningar enligt 47 §, polisens emblem, tjänstemärke och beväpning,

2) anmälningar och utredningar angående utövande av befogenheter som grundar sig på internationella fördrag.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 28 mars 2008

Republikens President

TARJA HALONEN

Inrikesminister *Anne Holmlund*

*Bilaga
Parallelltext*

2.

Lag

om ändring av gränsbevakningslagen

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i gränsbevakningslagen av den 15 juli 2005 (578/2005) 45 och 48 § samt
ändras 1 § 2 mom., 21 § 1 mom., 41 § 2 mom., 77 § 1 mom., 78 § och 84 § 1 mom. som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

1 §

Tillämpningsområde

Tillämpningsområde

Lagen om gränsbevakningsväsendets förvaltning (577/2005) innehåller bestämmelser om ordnandet av gränsbevakningsväsendets förvaltning, utbildning och forskningsverksamhet samt om gränsbevakningsväsendets tjänster och om särskilda rättigheter och skyldigheter för gränsbevakningsväsendets tjänstemän. Bestämmelser om behandlingen av personuppgifter och om rätten att erhålla och lämna ut uppgifter i gränsbevakningsväsendets verksamhet föreskrivs i denna lag, i lagen om behandling av personuppgifter vid gränsbevakningsväsendet (579/2005), i sjöräddningslagen (1145/2001) samt annanstans i lag.

Lagen om gränsbevakningsväsendets förvaltning (577/2005) innehåller bestämmelser om ordnandet av gränsbevakningsväsendets förvaltning, utbildning och forskningsverksamhet samt om gränsbevakningsväsendets tjänster och om särskilda rättigheter och skyldigheter för gränsbevakningsväsendets tjänstemän. Bestämmelser om behandlingen av personuppgifter och om rätten att erhålla och lämna ut uppgifter i gränsbevakningsväsendets verksamhet föreskrivs i denna lag, i lagen om behandling av personuppgifter vid gränsbevakningsväsendet (579/2005), i sjöräddningslagen (1145/2001) samt annanstans i lag. *Bestämmelser om samarbetet mellan polisen, tullen och gränsbevakningsväsendet finns också i lagen om samarbete mellan polisen, tullen och gränsbevakningsväsendet (..../....).*

21 §

21 §

Brådskande polisuppgifter för upprätthållande av allmän ordning och säkerhet

Brådskande polisuppgifter för upprätthållande av allmän ordning och säkerhet

På en polismans begäran kan gränsbevakningsväsendet i ett enskilt fall sköta sådana brådskande polisuppgifter för förhindrande eller avbrytande av brott som polisen inte utan dröjsmål kan sköta.

På en polismans begäran kan gränsbevakningsväsendet i ett enskilt fall sköta sådana brådskande *polisuppgifter för upprätthållande av allmän ordning och säkerhet som avses i 2 kap. i polislagen* och som polisen inte utan dröjsmål kan sköta.

41 §

Gränsbevakningsmännens befogenheter för förebyggande och utredning av brott

Med undantag av täckoperation, bevisprovokation genom köp, teleavlyssning och teleövervakning gäller i fråga om en gränsbevakningsmans befogenheter inom sitt ansvarsområde för förebyggande och utredning av brott samt för väckande av åtal vad som i polislagen, förundersökningslagen, tvångsmedelslagen eller någon annanstans föreskrivs om polismäns befogenheter för förebyggande och utredning av brott samt för väckande av åtal. Vad som i 31 f § i polislagen och i 5 a kap. 3 a § i tvångsmedelslagen föreskrivs om polisens rätt att inhämta uppgifter om mobiltelefoner och i 33 § i polislagen om teknisk observation tillämpas även på gränsbevakningsväsendet. *En gränsbevakningsman som deltar i en förundersökning som görs under ledning av en annan förundersökningsmyndighet har rätt att behandla uppgifter som har inhämtats med en sådan metod som inte står till buds för gränsbevakningsväsendet.*

45 §

Bistånd till andra förundersökningsmyndigheter

Gränsbevakningsväsendet kan på begäran bistå en annan förundersökningsmyndighet för förebyggande och utredning av brott samt för väckande av åtal.

Gränsbevakningsväsendet kan inleda åtgärder för att säkerställa förebyggandet och utredningen av brott samt väckandet av åtal i ett ärende som hör till en annan förundersökningsmyndighet, om brottet inte är ringa och åtgärderna inte kan uppskjutas utan att förundersökningen äventyras. Den myndighet för vilken åtgärderna har inletts skall omedelbart underrättas om de säkerställande åtgärderna.

41 §

Gränsbevakningsmännens befogenheter för förebyggande och utredning av brott

Med undantag av täckoperation, bevisprovokation genom köp, teleavlyssning och teleövervakning gäller i fråga om en gränsbevakningsmans befogenheter inom sitt ansvarsområde för förebyggande och utredning av brott samt för väckande av åtal vad som i polislagen, förundersökningslagen, tvångsmedelslagen eller någon annanstans föreskrivs om polismäns befogenheter. Vad som i 31 f § i polislagen och i 5 a kap. 3 a § i tvångsmedelslagen föreskrivs om polisens rätt att inhämta uppgifter om mobiltelefoner och i 33 § i polislagen om teknisk observation tillämpas även på gränsbevakningsväsendet.

(45 § upphävs)

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

Åtgärder som avses i denna paragraf skall avslutas på begäran av den myndighet för vilken en åtgärd vidtas.

48 §

Anmälan om brottsförebyggande åtgärder

Gränsbevakningsväsendet skall på det sätt som närmare föreskrivs genom förordning av inrikesministeriet underrätta övriga förundersökningsmyndigheter om ett misstänkt brott som det fått kännedom om och om åtgärder som gränsbevakningsväsendet inlett för förebyggande och utredning av brottet samt för väckande av åtal. (48 § upphävs)

77 §

Handräckning av gränsbevakningsväsendet

Utöver vad som föreskrivs någon annanstans i lag kan gränsbevakningsväsendet på begäran lämna statliga myndigheter handräckning för fullgörande av en lagstadgad tillsynsskyldighet.

77 §

Handräckning av gränsbevakningsväsendet

Utöver vad som föreskrivs någon annanstans i lag kan gränsbevakningsväsendet på begäran lämna statliga myndigheter handräckning för fullgörande av en lagstadgad tillsynsskyldighet. *Bestämmelser om bistånd som gränsbevakningsväsendet lämnar polisen och tullen finns i lagen om samarbete mellan polisen, tullen och gränsbevakningsväsendet.*

78 §

Handräckning till gränsbevakningsväsendet

En myndighet skall lämna gränsbevakningsväsendet sådan handräckning som behövs för fullgörande av ett uppdrag som ankommer på gränsbevakningsväsendet och som myndigheten är behörig att lämna.

Beslut om begäran om handräckning fattas av chefen för en förvaltningsenhet eller en beredskapsjourhavande som har förordnats att ha jour i handräckningsärenden vid en förvaltningsenhet. Beslut om begäran om handräckning vid förundersökning och vid användning av maktmedel fattas av en anställningsberättigad tjänsteman eller någon annan undersökningsledare.

78 §

Handräckning till gränsbevakningsväsendet

En myndighet ska lämna gränsbevakningsväsendet sådan handräckning som behövs för fullgörande av ett uppdrag som ankommer på gränsbevakningsväsendet och som myndigheten är behörig att lämna. *Bestämmelser om bistånd som lämnas till gränsbevakningsväsendet finns också i lagen om samarbete mellan polisen, tullen och gränsbevakningsväsendet.*

84 §

Närmare bestämmelser

Genom förordning av statsrådet utfärdas närmare bestämmelser

1) om gripande av en person enligt 36 § 2 mom., 37 § och 71 § 2 mom., om omhändertagande av egendom enligt 28, 59, 66 och 69 § samt om protokoll som skall upprättas eller andra anteckningar som skall göras i samband med kroppsvisitation enligt 19 och 28 §,

2) om utrustande av en gränsbevakningsman med maktmedels- och skyddsredskap och vid behov om en gränsbevakningsmans övriga utrustning,

3) vid behov om behandling av ett tillstånds- eller anmälningsärende enligt denna lag och om förfarandet vid anmälan och ansökan om tillstånd,

4) om samordningen av polisens, tullverkets och gränsbevakningsväsendets uppgifter, om samarbetet mellan dessa myndigheter och om förfarandet vid handräckning.

84 §

Närmare bestämmelser

Genom förordning av statsrådet utfärdas närmare bestämmelser

1) om gripande av en person enligt 36 § 2 mom., 37 § och 71 § 2 mom., om omhändertagande av egendom enligt 28, 59, 66, och 69 § samt om protokoll som skall upprättas eller andra anteckningar som skall göras i samband med kroppsvisitation enligt 19 och 28 §,

2) om utrustande av en gränsbevakningsman med maktmedels- och skyddsredskap och vid behov om en gränsbevakningsmans övriga utrustning,

3) vid behov om behandling av ett tillstånds- eller anmälningsärende enligt denna lag och om förfarandet vid anmälan och ansökan om tillstånd.

Denna lag träder i kraft den 20 .

3.

Lag

om ändring av 19 § i lagen om behandling av personuppgifter vid gränsbevakningsväsendet

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 15 juli 2005 om behandling av personuppgifter vid gränsbevakningsväsendet (579/2005) 19 § som följer:

Gällande lydelse

19 §

Uppgifter om personer i fordon som passerar gränsen

Föreslagen lydelse

19 §

*Uppgifter om personer i fordon som passerar **den yttre** gränsen*

Utan hinder av sekretessbestämmelserna har gränsbevakningsväsendet i fråga om

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

Föraren av ett fordon som anländer till eller avgår från Finland skall till gränskontrollmyndigheten vid in- respektive utresestället lämna uppgifter om personerna i fordonet. Befälhavaren för ett fartyg eller luftfartyg samt ägaren eller innehavaren av ett tåg eller något annat trafikmedel eller dennes företrädare skall till gränskontrollmyndigheten vid in- eller utresestället lämna en passagerar- och besättningsförteckning eller i övrigt uppgifter om trafikmedlets personal och passagerare samt övriga personer i trafikmedlet. Uppgifterna kan lämnas genom teknisk anslutning.

Av passagerar- och besättningsförteckningen skall framgå personernas släkt- och förnamn, födelsedatum, kön och medborgarskap för varje person som antecknats i förteckningen samt trafikmedlets nationalitet och registeruppgifter samt ankomst- och avgångsorten.

brott som gränsbevakningsväsendet utreder rätt att av samfund och sammanslutningar ur register som gäller passagerare och fordons personal få uppgifter som behövs för förebyggande och utredning av brott och för väckande av åtal samt för upprätthållande av gränssäkerheten. Enligt överenskommelse med den registeransvarige har gränsbevakningsväsendet rätt att få uppgifter också hjälp av en teknisk anslutning.

Föraren av ett fordon som anländer till eller avgår från Finland och passerar den yttre gränsen ska till gränskontrollmyndigheten vid in- respektive utresestället lämna uppgifter om personerna i fordonet. Befälhavaren för ett fartyg eller luftfartyg samt ägaren eller innehavaren av ett tåg eller något annat trafikmedel eller dennes företrädare ska till gränskontrollmyndigheten vid in- eller utresestället lämna en passagerar- och besättningsförteckning eller i övrigt uppgifter om trafikmedlets personal och passagerare samt övriga personer i trafikmedlet (*passagerar- och besättningsförteckning*). Uppgifterna kan lämnas genom teknisk anslutning.

Av passagerar- och besättningsförteckningen ska framgå släkt- och förnamn, födelsedatum, kön och medborgarskap för varje person som antecknats i förteckningen samt trafikmedlets nationalitet och registeruppgifter samt ankomst- och avgångsorten.

Denna lag träder i kraft den 20 .

4.

Lag

om ändring av tullagen

I enlighet med riksdagens beslut *ändras* i tullagen av den 29 december 1994 (1466/1994) 26 § 2 mom., sådant det lyder i lag 1104/1998, samt *fogas* till 22 § ett nytt 2 mom., varvid det nuvarande 2 mom. blir 3 mom., till 24 §, sådan den lyder i lag 774/2003 och 1213/2006, ett nytt 4 mom. och till lagen en ny 45 a § som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

22 §

För analyser som görs för att förhindra, avslöja och utreda sådana tullbrott som kan

medföra fängelsestraff får det inrättas tillfälliga register för att användas enligt 1 mom. 2 och 3 punkten. I registret är det tillåtet att samköra, lagra och annars behandla uppgifter ur de register som nämns i 23, 23 a, 23 c och 23 d §, uppgifter som tullmyndigheterna inhämtat genom kriminalunderrättelseverksamhet, observationer och iakttagelser i samband med ett enskilt uppdrag samt uppgifter ur andra datasystem, datafiler och register som tullmyndigheterna med stöd av 28 § har rätt att få uppgifter ur.

24 §

Om inte något annat följer av 3 mom., ska uppgifterna i ett analysregister som inrättats med stöd av 22 § 2 mom. utplånas i tillämpliga delar så som föreskrivs i 5 kap. 26 § 1 mom. 2 punkten samt 2 och 4 mom. i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet (761/2003).

26 §

Uppgifterna i bevakningsdataregistret får dock utlämnas endast till polis och gränsbevakningsmyndighet för förebyggande och undersökning av brott. Sådana uppgifter liksom även de uppgifter som avses i 1 mom. får utlämnas till centralkriminalpolisen även för vidareöverlåtelse till den europeiska polisbyrån i enlighet med konventionen om upprättandet av en europeisk polisbyrå (FördrS 79/1998) och för införande i den centrala databasen i Schengens informationssystem.

26 §

Uppgifterna i bevakningsdataregistret och ett analysregister som inrättats med stöd av 22 § 2 mom. får dock lämnas ut endast till polisen och gränsbevakningsmyndigheterna för förebyggande och undersökning av brott. Sådana uppgifter liksom även de uppgifter som avses i 1 mom. får lämnas ut till centralkriminalpolisen även för vidareöverlåtelse till den europeiska polisbyrån i enlighet med konventionen om upprättandet av en europeisk polisbyrå (FördrS 79/1998) och för införande i den centrala databasen i Schengens informationssystem.

45 a §

En tullman som inhämtar information för förebyggande av tullbrott får dröja med att ingripa när ett sådant brott håller på att ske som inte orsakar överhängande allvarlig fara för någons liv, hälsa eller frihet eller överhängande risk för betydande miljö-, egendoms- eller förmögenhetskada, om fördröjningen är nödvändig för att dölja att infor-

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

mation inhämtas eller för att trygga syftet med att information inhämtas.

Denna lag träder i kraft den 20 .

5.

Lag**om ändring av 54 § i polislagen**

I enlighet med riksdagens beslut *ändras* i polislagen av den 7 april 1995 (493/1995) 54 § 2 mom., sådant det lyder i lag 315/2005 och 525/2005, som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

54 §

54 §

*Närmare bestämmelser**Närmare bestämmelser*

Genom förordning av statsrådet föreskrivs om

1) polisens funktionella ledningsförhållanden, särskilda uppgifter i samband med polisundersökning i vissa fall, förfarandet vid ansökan om och utbetalning av ersättningar enligt 47 §, polisens emblem, tjänstemärke och beväpning, (15.7.2005/525)

2) anmälningar och utredningar angående utövande av befogenheter som grundar sig på internationella fördrag, *samt om*

3) *samordningen av polisens, tullverkets och gränsbevakningsväsendets uppgifter samt om samarbetet mellan dessa myndigheter och om förfarandet vid handräckning.*

Genom förordning av statsrådet föreskrivs om

1) polisens funktionella ledningsförhållanden, särskilda uppgifter i samband med polisundersökning i vissa fall, förfarandet vid ansökan om och utbetalning av ersättningar enligt 47 §, polisens emblem, tjänstemärke och beväpning,

2) anmälningar och utredningar angående utövande av befogenheter som grundar sig på internationella fördrag.

Denna lag träder i kraft den 20 .